เครือญาติสกุล บุนนาค

เครือญาติสกุลบุนนาค

ลำดับแต่พระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม บุนนาค)

นายเผดิม บุนนาค

จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิง เกษร พิชัยญาติ

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม พระนคร

วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

คำปรารภ

ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณแม่ (คุณหญิง เกษร พิชัยญาติ) ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๙๗ บรรดาญาติพี่น้องได้หารือตกลงกันให้จัดพิมพ์หนังสือ เครือญาติสกุลบุนนาค ลำดับแต่สายพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม บุนนาค) เพราะเป็นสายที่คุณพ่อและคุณแม่สืบสกุลมา อยากจะจัดพิมพ์ให้ครบถ้วนทุกสายในสกุลบุนนาค แต่ไม่อาจจัดทำได้ เพราะมีเวลาจำกัด เพียงเท่าที่นำมาตีพิมพ์นี้กว่าจะสำเร็จสมบูรณ์ขึ้นได้ คุณพี่เดือน บุนนาคผู้รวบรวมเรียบเรียง ต้องใช้เวลาหลายวัน ต้องใช้หนังสือหลายเล่มประกอบและใช้ข้าพเจ้าไปสอบถามท่านผู้หลักผู้ใหญ่หลายท่านงานนี้จึงสำเร็จขึ้นได้ หวังว่าจักได้รับอภัยในความบกพร่อง ซึ่งอาจมีขึ้นได้ในเวลาจำกัดนี้

อนึ่ง ในการจัดทำประวัติสังเขปคุณแม่ ในส่วนที่อุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาได้อาศัยท่านเจ้าคุณพระรัตนเมธี วัดมหาธาตุ ช่วยบันทึกให้ การจัดทำประวัติเครือญาติสกุลบุนนาค ได้อาศัยคุณพี่เดือน บุนนาค ช่วยรวบรวมเรียบเรียงให้ หนังสือเล่มนี้จึงสำเร็จด้วยดี ในนามคณะเจ้าภาพขออนุโมทนาขอบคุณอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

หนังสือนี้ข้าพเจ้าขออนุญาตจากบรรดาพี่น้องจัดพิมพ์โดยทุนส่วนตัว ทั้งนี้เพื่อบูชาพระคุณของคุณแม่ที่มีต่อข้าพเจ้าเป็นเอนกประการ ขอผลแห่งกตัญญูกตเวทิตาธรรมนี้จงสำเร็จเป็นวิปากสมบัติอำนวยผลให้คุณแม่มีความสุขเกษมสานต์ในสุคติภพนั้นๆ ทุกประการ.

เผดิม บุนนาค

บ้านผกาพันธ์ ซอยเกษม

๑๑ สิงหาคม ๒๔๙๗

ชาตะ บึ่มะโรง วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๔
มรณะ บึ่มะเมีย วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

ประวัติสังเขป

คุณหญิงพิชัยญาติ เกษร บุนนาค

คุณหญิงพิชัยญาติ เกษร บุนนาค เป็นธิดาพระพรหมภิบาล (บุญเรือง บุนนาค) ผู้เป็นบุตรคนที่ ๑ ของพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม บุนนาค) และคุณกลีบ บุนนาค เป็นมารดา เกิดเมื่อ ปีมะโรง วันจันทร์ที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๔ ได้สมรสกับเจ้าพระยาพิชัยญาติ (ตั่น บุนนาค) บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ (เดช บุนนาค) ผู้เป็นบุตรคนที่ ๖ ของพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม บุนนาค) และคุณหญิงสวนเป็นมารดา

คุณหญิงพิชัยญาติได้รับพระราชทานยศเป็นคุณหญิง และได้รับพระราชทานตราทุติยจุลจอมเกล้า ท่านได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ คำนวณชนมายุ ๗๓ ปี เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่นั้น ได้ประกอบการกุศลส่วนที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนไว้เป็นอันมาก เหลือที่จะนำมาจารึกไว้ในที่นี้ให้ครบถ้วน แต่เฉพาะส่วนที่ท่านอุปถัมภ์บำรุงวัดมหาธาตุตอนปลายแห่งชีวิตนั้น เจ้าหน้าที่ได้บันทึกเป็นสังเขปดังต่อไปนี้

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๙ สมัยท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม ฐานทัตตเถระ เป็นเจ้าอาวาส คุณหญิงพิชัยญาติ ได้เริ่มเข้าเป็นอุบาสิกาประจำวัดมหาธาตุ โดยเข้ารักษาศีลฟังธรรม และอุปถัมภ์บำรุงด้วยไทยธรรมเป็นประจำจนตลอดชนมายุของท่าน ถึงวันธรรมสวนะหรือวันที่วัดมีงานพิเศษท่านต้องไปเป็นประจำคอยถวายอุปถัมภ์ไม่มีขาด เมื่อวัดมีงานเกี่ยวกับการก่อสร้างหรือการปฏิสังขรณ์พระอารามก็ดี จัดตั้งมูลนิธิบำรุงกิจการต่าง ๆ ของวัดก็ดี ท่านได้เป็นกำลังบริจาคทรัพย์สมทบทุนในส่วนนั้น ๆ มากบ้างน้อยบ้างตามสมควรแก่ประเภทของงาน ดังมีรายการสังเขปต่อไปนี้

๑. พ.ศ. ๒๔๘๙ บริจาคทรัพย์บำรุงบุญนิธิพระภิกษุสามเณรผู้อาพาธ จำนวน ๓๕๐ บาท

๒. พ.ศ. ๒๔๙๐ ถวายช้อนซ่อมนิเกิลอย่างดี ให้เป็นส่วนสาธารณะประจำวัด จำนวน ๗๕ คู่

๓. พ.ศ. ๒๔๙๑ ถวายเครื่องแก้วเจียรนัยอย่างดีขนาดใหญ่ไว้ประจำโต๊ะบูชาหน้าพระประธานในพระอุโบสถ ๑ ชุด ๑๔ ชิ้น

๔. พ.ศ. ๒๔๙๑ บริจาคทรัพย์บำรุงมหาวิทยาลัยสงฆ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑,๒๐๐ บาท

๕. พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นเจ้าภาพอุปสมบทสามเณรเป็นพระภิกษุ ๑ รูป แล้วถวายค่าภัตตาหารประจำเดือน ๆ ละ ๖๐ บาท (พระมหามงคล ป.ธ. ๖)

๖. พ.ศ. ๒๔๙๒ ถวายเครื่องแก้วเจียรนัยสีแดง ๑ ชุด ๑๐ ชิ้น พร้อมด้วยโต๊ะบูชาหมู่ ๕ หนึ่งหมู่

๗. พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นเจ้าภาพอุปสมบทสามเณรเป็นพระภิกษุ ๒ รูป แล้วถวายค่าภัตตาหารประจำเดือน รูปละ ๕๐ บาท (พระมหาประคอง ป.ธ. ๔ พระมหาประพันธ์ ป.ธ. ๔)

๘. พ.ศ. ๒๔๙๓ สร้างเครื่องขยายเสียง ถวายสำหรับใช้ประจำในพระอุโบสถ ๑ เครื่อง ราคา ๕,๒๐๐ บาท

๙. พ.ศ. ๒๔๙๓ ถวายแจกันลายครามใหญ่ไว้ในพระอุโบสถ ๑ ใบ

๑๐. พ.ศ. ๒๔๙๓ ถวายช้อนซ่อม ให้เป็นส่วนสาธารณะประจำวัดอีก จำนวน ๒๐๐ คู่

๑๑. พ.ศ. ๒๔๙๓ ถวายอาหารบิณฑบาตพระภิกษุสามเณรวัดมหาธาตุ ทั้งวัดประมาณ ๓๐๐ รูปเศษ เนื่องในวันเกิดของท่านด้วยอาหารจีน

๑๒. พ.ศ. ๒๔๙๓ บริจาคทรัพย์จัดตั้งโรงครัวครูปริยัติธรรม ในคราวที่เริ่มจัดตั้งครั้งแรก จำนวน ๕๐๐ บาท ต่อจากนั้นก็ได้ถวายเป็นประจำเดือนละ ๑๐๐ บาท จนตลอดชนมายุ

๑๓. พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นเจ้าภาพอุปสมบทสามเณรเป็นพระภิกษุ ๑ รูป แล้วถวายค่าภัตตาหารประจำเดือน ๆ ละ ๕๐ บาท (พระมหาบำเพ็ญ ป.ธ. ๕)

๑๔. พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นเจ้าภาพบรรพชาเด็กเป็นสามเณร ๒ รูป แล้วถวายค่าภัตตาหารประจำเดือน ๆ ละ ๑๕ บาท (ส.ณ. สุเทพ ป.ธ. ๓ ส.ณ. สมคิด น.ธ. โท)

๑๕ พ.ศ. ๒๔๙๔ ถวายพรมห้องขนาดใหญ่ไว้ใช้ประจำในพระอุโบสถ ๒ ผืน ราคาประมาณหนึ่งหมื่นบาท

๑๖. พ.ศ. ๒๔๙๔ สร้างห้องกรรมฐานถวาย ภายในระเบียงพระอุโบสถ ๑ ห้อง ราคา ๒,๐๐๐ บาท

๑๗. พ.ศ. ๒๔๙๕ บริจาคทรัพย์ร่วมกับบุตรธิดาเป็นค่าสร้างหงส์ติดโคมไฟฟ้าประจำเสาพระอุโบสถ จำนวน ๑๐ ตัว เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท

๑๘. พ.ศ. ๒๔๙๕ สร้างเรือนกรรมฐานถวายไว้สำหรับปฏิบัติธรรม ๑ หลัง ราคา ๒๘,๐๐๐ บาทเศษ

๑๙. พ.ศ. ๒๔๙๕ สร้างบ่อน้ำถวาย สำหรับใช้ประจำเรือนกรรมฐาน ๑ บ่อ พร้อมด้วยสูบน้ำ ๑ เครื่อง ราคาประมาณ ๒,๐๐๐ บาท

๒๐. พ.ศ. ๒๔๙๕ บริจาคทรัพย์ร่วมกับบริษัทไพบูลย์สมบัติ สมทบทุนสร้างวัจจ-กุฎี สำหรับผู้ปฏิบัติธรรม จำนวนเงิน ๑,๖๐๐ บาท

๒๑. พ.ศ. ๒๔๙๕ บริจาคทรัพย์ร่วมกับบุตรธิดาซื้อที่นาถวายเป็นสมบัติโรงครัวครูปริยัติธรรม จำนวน ๑๐ ไร่ เป็นเงิน ๕,๕๐๐ บาท

๒๒. พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นเจ้าภาพอุปสมบทสามเณรเป็นพระภิกษุ ๑ รูป แล้วถวายค่าภัตตาหารประจำเดือน ๆ ละ ๕๐ บาท พระโสบิน โสปาโก น.ธ. เอก

๒๓. พ.ศ. ๒๔๙๖ ช่วยทุนการศึกษาพระภิกษุสามเณรที่ไปศึกษาปริยัติธรรม ณประเทศพม่า ประเทศอินเดีย และประเทศลังกา จำนวน ๒,๑๐๐ บาท และได้บริจาคทรัพย์ส่งไปบำรุงพระภิกษุ ๑ รูป สามเณรรูป ๑ รูป ซึ่งยังศึกษาอยู่ที่ประเทศพม่าเป็นประจำตามกำลังศรัทธาของท่านเสมอ ด้วยพระภิกษุกับสามเณรทั้ง ๒ รูปนั้น ท่านเป็นเจ้าภาพอุปสมบทและบรรพชา คือ พระมหาบำเพ็ญ ป.ธ. ๕ สามเณรเทพ ป.ธ. ๓

๒๔. พ.ศ. ๒๔๙๗ บริจาคทรัพย์เป็นค่าปฏิสังขรณ์กุฎีพระรัตนเมธิ วัดมหาธาตุ คณะ ๑ จำนวน ๒,๐๐๐ บาท

๒๕. พ.ศ. ๒๔๙๗ บริจาคค่าภัตตาหาร สำหรับพระภิกษุสามเณรผู้บำเพ็ญเข้าวิปัสสนากรรมฐานตลอดปี เดือนละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑.๒๐๐ บาท

๒๖. พ.ศ. ๒๔๙๗ ถวายตู้เย็นสำหรับให้ใช้ประจำโรงครัวครูปริยัติธรรม ๑ ตู้ ราคา ๔,๗๐๐ บาท

นอกจากที่ระบุมาแล้ว ยังมีส่วนพิเศษอีกเช่น คราวใดทางวัดมีงานพิเศษ เช่น งานเทศน์มหาชาติท่านก็รับเป็นเจ้าของกัณฑ์ทุกครั้งคราวถวายผ้าอาบน้ำฝน ถ้ามีผู้บริจาคไม่ครบจำนวนพระภิกษุสามเณร ท่านก็รับบริจาคให้จนครบ ดังนี้เป็นต้น ฯ

ถ่ายเมื่อคราวทำบุญอายุครบ ๖๐ ปี ของ ท่านเจ้าพระยาพิชัยญาติ พ.ศ. ๒๔๗๘

ความนำ

ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิงพิชัยญาติ (เกษร บุนนาค) ผู้มีศักดิ์เป็นทั้งอาและน้าของข้าพเจ้า ท่านผู้เป็นเจ้าภาพได้ปฤกษาว่าจะพิมพ์หนังสือแจกสักเรื่องหนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นว่า ผู้ที่มาในงานนี้ ส่วนมากเป็นผู้ที่อยู่ในเครือญาติเดียวกัน ถ้าได้หนังสือที่แสดงความเป็นเครือญาติ ดูจะเป็นประโยชน์อยู่ไม่ใช่น้อย แต่ถ้าจะทำให้ละเอียดบริบูรณ์ก็จะเสียเวลาค้นคว้ามากมาย ข้าพเจ้าจึงเสนอว่า ถ้าจะจำกัดให้อยู่ในหมู่เครือญาติที่ใกล้ชิดก็น่าจะเพียงพอ เอารายละเอียดเฉพาะผู้สืบสกุลจากเจ้าคุณอิศรานุภาพ (เอี่ยม) ผู้เป็นชวด ส่วนผู้สืบสกุลจากท่านอื่น ๆ ที่อยู่ในฐานะหลานของท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) อย่างเดียวกับท่านเจ้าคุณอิศรานุภาพ (เอี่ยม) ไม่ขอกล่าวถึง ท่านเจ้าภาพก็เห็นด้วย

หนังสือที่เกี่ยวข้องกับ สกุลบุนนาค ได้พิมพ์แจกในงาน พระราชทานเพลิงศพก็มี ในงานทำบุญอายุก็มี ท่านเจ้าคุณปู่ และท่านเจ้าคุณลุงของข้าพเจ้า คือพระยาไพบูลยสมบัติ (เดช บุนนาค) และเจ้าพระยาพิชัยญาติ (ตั่น บุนนาค) ก็ได้พิมพ์อุทิศถวายสนองพระคุณสมเด็จพระปิตุจฉา สุขุมาลมารศรี พระอัครราชเทวี ให้ชื่อว่า "อธิบายราชินิกุลบางช้าง" ซึ่งสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ขณะดำรงตำแหน่งนายกราชบัณฑิตสภา ได้ทรงชำระสะสางให้พิสดารกว่าฉบับก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้รวบรวมข้อความจากหนังสือเหล่านี้ และจากสมุดข่อยของคุณเทอด บุนนาค สมุดฝรั่งที่คัดลอกกันต่อมาซึ่งคุณหญิงอรสุมพลาภิบาล (อายุยืน บุนนาค) ได้กรุณาให้แก่ข้าพเจ้าเป็นหลักฐานในการเขียนหนังสือฉบับนี้ ตัวอักษร สกดการันต์ในสมุดข่อย สมุดฝรั่ง และสมุดพิมพ์ไม่เหมือนกัน ข้าพเจ้าได้ดำเนินตามสมุดพิมพ์เพราะได้ผ่านราชบัณฑิตสภามาแล้ว ในหนังสือพิมพ์เป็นบรรณาการในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิงราชสมบัติได้พิมพ์ชื่อท่านผู้เป็นปฐมแห่งสกุลบุนนาคว่า "พระยามหาเสนา" ที่จริงเป็น "เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา" ตกคำว่า "อรรค" ไป ในหนังสืออื่นและในพระราชหัตถ์เลขาพระราชทานนามสกุลก็ใช้ว่า "เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา" ครั้งนั้นคงสอบทานพลาดไป จึงขอทักเพื่อท่านผู้มีหนังสือนั้น จะได้สอบดูให้ถูกต้อง เรื่องเกี่ยวกับ สกุลบุนนาคนี้มี

หนังสือหลายเล่มที่กล่าวถึง จะเรียกว่าเป็น "เกล็ด" ของสกุลนี้ก็ได้ ข้าพเจ้าได้รวบรวมมาเท่าที่ได้พบเห็นพิมพ์ไว้ด้วย เพื่อท่านผู้อ่านจะได้รู้ถึงความเก่า ๆ บ้าง ขอแยกเป็น ๑ เรื่องราชินิกุล ๒ เรื่องแยกสกุล

๑. ราชินิกุล

สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้กล่าวไว้ในหนังสือ "อธิบายราชินิกุลบางช้าง" ว่า "พระญาติของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีเป็นราชินิกุลก่อนสกุลอื่นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร เพราะสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีเป็นสมเด็จพระบรมราชชนนี เป็นสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงพระองค์แรก พอสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ พระญาติของสมเด็จพระอมรินทร ฯ ก็ขึ้นสู่ฐานะเป็นราชินิกุลแต่นั้นมา หรือถ้าว่าโดยการนิยม ราชินิกุลสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้มีขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๒ เป็นปฐม ที่เรียกกันว่า "ราชินิกุลบางช้าง" เพราะพระญาติวงศ์ของสมเด็จพระอมรินทร์ ฯ โดยมากตั้งนิวาสสถาน อยู่สืบกันมา ในแขวง อำเภอบางช้าง เขตจังหวัดสมุทรสงคราม แต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แม้พระองค์สมเด็จพระ-อมรินทร์ ฯ ก็ทรงสมภพ แต่ได้ตั้งพระนิเวศสถานอยู่ ณ บางช้างมาแต่เดิม ตรงที่ทรงสร้างวัดอัมพวันเจติยาราม ตำบลอัมพวา อำเภอบางช้าง ราชินิกุลหมายถึงพระญาติของ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน นับทางฝ่ายสมเด็จพระบรมราชชนนี และถือเอาการ ที่ถวาย ตัวทำราชการ (คือได้รับเบี้ยหวัด) เป็นสำคัญ สกุลบุนนาคเกี่ยวเป็นราชินิกุลเฉพาะผู้สืบสายจากเจ้าคุณนวลซึ่งเป็นน้องของสมเด็จพระอมรินทร์ ฯ เจ้าคุณนวลซึ่งเรียกกันว่าเจ้าคุณโตได้เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) (เดิมเขียนว่า "อัครมหาเสนา แต่สมเด็จพระมงกุฎ ฯ ท่านเขียนว่า "อรรคมหาเสนา" จึงเขียนตามท่าน) บุนนาคสายนี้จึงเป็นราชินิกุล

สมเด็จกรม พระยาดำรงราชานุภาพกล่าวว่า สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงยกย่องราชินิกุลเจ้าคุณนวลยิ่งกว่าราชินิกุลบางช้างวงศ์อื่น เพราะเหตุที่เจ้าคุณนวลได้อภิบาลพระองค์มาแต่ยังทรงพระเยาว์ บุตรธิดาเจ้าคุณนวลจึงมียศเป็นเจ้าคุณพระ-ราชพันธุ์ ชั้นที่ ๒

สมเด็จพระอมรินทร ฯ ทรงพระนามเดิมว่า "นาก" พระชนกท่านชื่อ "ทอง" ถึงพิราลัยแต่ในสมัยเมื่อครั้งกรุงศรีอยุทธยายังเป็นราชธานี พระชนนีทรงพระนามเดิมว่า "สั้น" ภายหลังทรงผนวชเป็นรูปชี มีพระชนม์มาจนในรัชชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร์ทรงสถาปนาถวายพระนามในสมัยรัชชกาลที่ ๔ ว่า สมเด็จพระรูปศิริโสภาคย์มหานาคนารี

พระโอรสธิดาของสมเด็จพระรูป ฯ มี ๑๐ องค์ด้วยกัน คือ

ที่ ๑ เจ้าคุณหญิงแวน ไม่มีบุตร

ที่ ๒ เจ้าคุณหญิงทองอยู่ ได้ท่านตาเจ้าขุนทองเป็นสามี มีบุตรสองคน แต่บุตรไม่มีผู้สืบสกุล

ที่ ๓ เจ้าคุณชายชูโต มีธิดาชื่อคุณหญิงม่วง คุณหญิงม่วงเป็นภรรยาพระยาสมบัติบาล (เสือ) วงษ์อื่น บุตรหลานใช้นามสกุลว่า "ชูโต" แต่บุตรคุณหญิงม่วง ที่ชื่อสวัสดิ์ซึ่งต่อมาเป็นพระยาสุรเสนา ใช้สกุลใหม่ว่า "สวัสดิ์ชูโต" บุตรของเจ้าคุณสุรเสนาที่ชื่อ "แสง" และต่อมาเป็นพระยาสุรศักดิ์มนตรีใช้สกุลใหม่ว่า "แสงชูโต"

ที่ ๔ สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี มีพระราชบุตรและธิดารวม ๕ พระองค์ ท่านเจ้าพระยาทิพากรวงษ์ เรียกว่า "วงษ์ยากยราช"

ที่ ๕ เจ้าคุณชาย แตง หามีบุตรไม่

ที่ ๖ เจ้าคุณหญิงชีโพ มีบุตรชื่อหงไปอยู่พม่า

ที่ ๗ เจ้าคุณชายพู หามีบุตรไม่

ที่ ๘ เจ้าคุณหญิงเสม หามีบุตรไม่

ที่ ๙ เจ้าคุณหญิงนวล เป็นภรรยาของเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) บุตรหลานจะได้กล่าวต่อไป

ที่ ๑๐ เจ้าคุณหญิงแก้ว คนทั้งหลายเรียกว่า "เจ้าคุณบางช้าง" บุตรหลานใช้นามสกุล "ณ บางช้าง"

๒. แยกสกุล

ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) มิได้มีท่านเจ้าคุณหญิงนวลเป็นภรรยาแต่ผู้เดียว ท่านมีภรรยาอื่นซึ่งมีบุตรด้วยหลายคน เมื่อตอนประกาศพระราชบัญญัตินามสกุล ท่านผู้ใหญ่ซึ่งสืบสกุลมาจากท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) หลายท่านได้กราบบังคมทูลฯ ขอพระราชทานนามสกุล ตอนนี้ปรากฏว่ามีการกีดกันจากผู้สืบสกุลจากท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) สายเจ้าคุณหญิงนวลซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นราชินิกูล แต่การกีดกันนี้จะมีมาแต่ในครั้งใด ข้าพเจ้าค้นคว้าไม่ได้ ได้ความจากหนังสือซึ่งพิมพ์เป็นบรรณาการในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิง (เยื้อน) ราชสมบัติว่า ท่านเจ้าพระยาราชศุภมิตร์ แต่ครั้งยังเป็นพระยาราชวัลภานุสิษฐ์ เล่าตามที่มีพระราชกระแสรับสั่งแก่ท่านว่า "เจ้าพระยาภาสขอนามสกุลผู้ที่สืบสายจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาและเจ้าคุณหญิงนวลว่า "บุนนาค นวล" ส่วนผู้ที่สืบสายจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาฝ่ายเดียวว่า "บุนนาค" นี่เจ้าพระยาภาสรังเกียจพวกลูกเมียน้อย ฉันก็เคยเป็นลูกเมียน้อย เจ้าพระยาภาสหลงไป "แล้วรับสั่งถามว่า" ลูกเมียน้อยเจ้าพระยาอรรคมหาเสนามีกี่คน ท่านเจ้าพระยาศุภมิตร์กราบบังคมทูลฯ ว่า มีมากด้วยกัน คงมีผู้สืบสายอยู่ในเวลานี้แต่ ๓ หลวงแก้วอายัด (จาด) พระยาศรีอรรคราช (เมือง) พระยาบางลมุง (พ้อม) จึงมีพระราชดำรัสว่า "ถ้าแยกออกเป็นสาย ๆ ได้ก็จะดี คือ ดิส-บุนนาค ทัต-บุนนาค จาด-บุนนาค เมือง-บุนนาค และพ้อม-บุนนาค อย่างนี้ก็รู้ได้ว่าสายดิศกับสายทัตเป็นสายลูกเมียหลวงและเป็นราชินิกูล นอกนั้นแยกสายพวกลูกเมียน้อย แต่เจ้าพระยาภาสคงไม่พอใจ เพราะต้องการให้มี "นวล" อยู่ด้วย ในที่สุดทรงพระราชดำรัสหาทางป้องกันมิให้ท่านที่เป็นราชินิกุลเกิดความรังเกียจ ที่จักต้องมาใช้นามสกุลอย่างเดียวกันเหมือนกันหมด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามสกุลจำแนกออกเป็น ๔ ว่า บุนนาค, ศุภมิตร, จาติกรัตน์, และบุรานนท์ แจ้งอยู่ตามพระราชหัตถ์เลขาที่คัดสำเนามาพิมพ์ไว้ในหนังสือนี้แล้ว

เถื่อน บุนนาค ผู้รวบรวม

(สำเนา)

พระบรมนามาภิไธย

วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๔๔๖

ถึงพระยาราชวัลภานุสิษฐ์ (อ๊อด)

เรื่องนามสกุลของพระยาราช ฉันได้ไตร่ตรองดูเห็นเป็นปัญหาอยู่บ้าง ถ้าจะว่าไปตามจริง พระราชก็นับว่าสืบสกุลจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) เพราะฉนั้นถ้าแม้จะใช้นามว่า "บุนนาค" เป็นนามสกุลก็ควรอยู่ แต่ยังมีพวกลูกหลาน เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) ซึ่งเกิดแต่เจ้าคุณนวลนั้น ดูเขาหวง ๆ สกุลของเขาอยู่ ดูเขาปรารถนาอยู่ที่จะให้มีแสดงชัดว่าข้างเขาเป็นลูกเมียหลวง และ เป็น ราชินิกุล เจ้าพระยาภาสกรวงษ์จึ่งได้ออกความเห็นว่าควรให้ใช้นามสกุลว่า "บุนนาค – นวล" ส่วนผู้ที่สืบสกุลจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) นอกจากทางเจ้าคุณนวลนั้น เจ้าพระยาภาสจะให้ใช้นามสกุลว่า "บุนนาค" เฉย ๆ แต่ส่วนฉันเองเห็นว่า เจ้าคุณนวลเป็นข้างฝ่ายผู้หญิง ไม่ควรจะเอานามท่านเข้าไปปนเป็นนามสกุล เพราะตามเกณฑ์ก็ว่าผู้ชายเป็นผู้ตั้งสกุล เพราะฉะนั้นฉันจึ่งจะแนะนำเจ้าพระยาภาสว่า นามสกุลควรใช้แต่ "บุนนาค" เท่านั้น แต่ที่แนะนำเช่นนี้บางทีเจ้าพระยาภาสและวงษ์ญาติบางคนก็จะไม่พอใจนัก เพราะถ้าจะใช้ชื่อบุนนาค เฉย ๆ นั้นแล้ว บรรดาผู้ที่สืบสกุลจากท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) ก็จะได้ใช้นามอย่างเดียวกันไปหมด ไม่มีอะไรจะแสดงให้เห็นได้เลยว่าใครเป็นลูกเป็นหลานทางสายเจ้าคุณนวล ซึ่งพวกลูกหลานเจ้าคุณนวลไม่ต้องการเลย ต้องการให้มีอะไรแสดงว่าพวกเขาดีกว่าคนอื่น ๆ

เมื่อเป็นอยู่เช่นนี้ ฉันจึ่งเห็นว่าถ้าพระยาราชวัลภานุสิษฐ์จะใช้ "บุนนาค" เป็นนามสกุลก็คงถูกพวก "นวล" รำคาญว่ากีด ฉันเห็นว่าพระยาราชควรใช้นามสกุลเสียใหม่อย่าให้ต้องมีปัญหาให้รำคาญใจจะดีกว่า

---

๑. *พระราชหัตถ์ตก ยา*

เพราะฉะนั้นฉันขอให้นามสกุลพระราชวัลภานุสิษฐ์ว่า "ศุภมิตร" (เขียนตัวโรมันว่า Subhamitra) เพราะพระยาราชเป็นมิตรที่ฉันรักใคร่คน ๑ โดยแท้ ขอให้สกุลศุภมิตรเจริญรุ่งเรือง และมั่นคงอยู่ในกรุงสยามชั่วกัลปาวสาน

พระปรมาภิไธย วชิราวุธ ป.ร.

(สำเนา)

วันที่ ๒๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๕๖

ถึงเจ้าพระยาภาสกรวงษ์

เรื่องนามสกุลของเจ้าพระยาภาสกรวงษ์นั้น ฉันได้ไตร่ตรองดูตลอดแล้ว ฉันเห็นว่า ควรใช้นามใดซึ่งจะใช้กันได้มาก ๆ ทั่วกันในหมู่คณาญาติ ส่วนบรรพบุรุษผู้ที่มีชื่อเสียงสำคัญเป็นเกียรติยศในวงษ์สกุลอย่างยิ่ง และเป็นที่นับถือแห่งฝ่ายพระบรมราชวงษ์ด้วยก็คือ ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) สมควรที่จะให้นามแห่งท่านผู้นี้มีอยู่ติดแผ่นดินสืบไป จะได้เป็นเครื่องเตือนใจให้บรรดาผู้ที่เป็นลูกหลาน และสกุลพยามประพฤติชอบเพื่อรักษาสกุลไว้มิให้ตกต่ำ

ฉันจึงให้นามสกุลว่า บุนนาค เขียนตัวอักษรโรมันว่า (Bunnag) บรรดาผู้ที่สืบนามสกุลโดยตรง จากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) ให้ใช้นามสกุลนี้ได้ทั้งสิ้น เว้นเสียแต่ผู้ที่มีความปรารถนาจะตั้งนามสกุลขึ้นใหม่ จึงใช้สกุลอย่างอื่น โดยได้รับพระราชทานตั้งให้ใหม่อย่างเช่น พระยาราชวัลภานุสิษฐ์ ซึ่งฉันได้ให้นามสกุลใหม่ว่า ศุภมิตร ดังนี้เป็นต้น ส่วนลูกผู้หญิงสกุลบุนนาคที่ไปได้สามีในสกุลอื่นแล้ว ก็ต้องไปใช้นามสกุลของสามีตามพระราชบัญญัติ จะเอานามสกุลบุนนาคไปใช้ให้แก่บุตรหลาน ต่อไปไม่ได้

ขอให้นามสกุลบุนนาคมีความเจริญรุ่งเรือง และ มั่นคงอยู่ในกรุงสยามนี้ ชั่วกัลปาวสาน.

พระปรมาภิธัย วชิราวุธ ป.ร.

(สำเนา)

(พระปรมาภิไธย) วชิราวุธ ป.ร.

ขอให้นามสกุลของเจ้าหมื่น เสมอใจราช (เจ๊ก) ตามที่ขอมานั้นว่า จาติกรัตน์ (เขียนเป็นอักษรโรมันว่า Chatikaratna) อันเป็นมงคลนาม

ขอให้สกุล จาติกรัตน์ มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงอยู่ในกรุงสยามชั่วกัลปาวสาน

พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖

(สำเนา)

(พระปรมาภิไธย) วชิราวุธ ป.ร.

ขอให้นามสกุลของพระยาราชสมบัติ (เอิบ) ตามที่ขอมานั้นว่า บุรานนท์ (เขียนเป็นอักษรโรมันว่า Purananda) สำหรับบรรดาผู้สืบสกุลตรงลงมาจากพระยาศรีอรรคราชนารถภักดี (เมือง) ผู้เป็นบุตรเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) อันเป็นมงคลนาม

ขอให้สกุลบุรานนท์มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงอยู่ในกรุงสยาม ชั่วกัลปาวสาน

พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖

๑. ต้นสกุลของเจ้าพระยาธรรมหาเสนา (บุนนาค)

ท่านเจ้าพระยาทิพากรวงษ์ (ขำ) เมื่อครั้งเป็นเจ้าพระยารวิวงษ์มหาโกษาธิบดี ได้จัดเรื่องราวพงษาวดารตามจดหมายเหตุที่มีมาแต่ก่อน และถามท่านผู้ใหญ่จำไว้ได้ จึงร้อยกรองเข้าไว้เพื่อประโยชน์จะให้ญาติพี่น้องบุตรหลานไปข้างน่าได้รู้จักกันไว้

เมื่อครั้งแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม[๑] เฉกอมัดกับมหะมัดสอิด ๒ คนพี่น้องพาพวกแขกชาติมะห่น[๒] เข้ามาค้าขายในกรุงมาก มหะมัดสอิดน้องชายกลับออกไป แต่เฉกอมัดพี่ชายอยู่ ณ กรุง พระเจ้าแผ่นดินกรุง (พระเจ้าทรงธรรม) จึงตั้งเฉกอมัดให้เป็นพระยาเฉกอมัด พระยาเฉกอมัดตั้งบ้านอยู่ท่ากายี แล้วทูลขอที่ท้ายคูให้พวกแขกตั้งบ้านเรือนอยู่ สร้างกะดีแล้วทำที่สำหรับฝังศพด้วย

พระยาเฉกอมัดมีบุตร ชายชื่อ ชื่น ๑ ชม ๑ หญิงชื่อ ชี ๑ รวม ๓ คน บุตรชายสองคนนั้นพระยาเฉกอมัดถวายเป็นมหาดเล็ก แต่บุตรที่ชื่อชมป่วยถึงแก่กรรม ยังแต่บุตรที่ชื่อชื่น นานมาจึงโปรดตั้งให้เป็นพระยาวรเทศภักดี ๆ กับพระยามหาอำมาตย์ที่ต่อมาเป็นพระยากลาโหมสุริยวงษ์ชอบพอรักใคร่กันมาก ครั้นเมื่อเจ้าพระยากลาโหม ๆ ได้ราชสมบัติ ทรงพระนามว่าสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ๆ จึงตั้งพระยาวรเทศภักดี ให้เป็นเจ้าพระยาอภัยราชา ที่สมุหะนายกสำเร็จราชการ เวลานั้นพระยาเฉกอมัดแก่ชราหาได้ทำราชการไม่ ขณะป่วยได้เสด็จไปเยี่ยม พระยาเฉกอมัดจึงทูลฝากบุตรหญิงที่ชื่อ ชี ให้เข้าไปอยู่ในวัง เมื่อพระยาเฉกอมัดถึงแก่อนิจจกรรม อายุท่านได้ ๘๗ ปี สมเด็จพระนารายน์ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินต่อมา ครั้งนั้นน้องพระยาเฉกอมัดที่ชื่อมหะมัดสอิดซึ่งกลับออกไปนอกและมีบุตรชื่อ อากามหะมัดได้เข้ามาในกรุง เจ้าพระยาอภัยราชาจึงทูลขอน้องสาวชื่อ ชี ที่อยู่ในวังยกให้เป็นภรรยาอากามหะมัด สมเด็จพระนารายน์ตั้งอากามหะมัดเป็นที่พระศรีเนาวรัตน ๆ มาสร้างตึกอยู่ที่บ้านแขกใหญ่ใกล้กับวัดอำแม เจ้า

---

๑. *นัยว่าเข้ามาเมื่อจุลศักราช ๙๖๔ ปีขาล จัตวาศก*

๒. *นัยว่าเป็นชาวเมือง กุนิ ชาวอาหรับในอาราเบีย*

พระยาอภัยราชามีบุตรหญิง ชื่อไม่ปรากฏ ๑ คน ชายชื่อ หม่อมสมบุน คน ๑ รวม ๒ คน พระศรีเนาวรัตน ผัวท่านชี มีบุตรชื่อหม่อม ยี่ หม่อมแก้ว ๒ คน สมเด็จพระนารายน์ตั้งให้หม่อม สมบุน บุตรเจ้า พระยา อภัย ราชา เป็น พระยาบำเรอภักดิตั้ง หม่อมยี่ บุตรพระศรีเนาวรัตนเป็นพระอนุรักษราชา ตั้งหม่อมแก้วเป็นที่หลวงศรียศ เมื่อเจ้าพระยาอภัยราชาที่สมุหะนายกถึงแก่อสัญกรรมแล้ว พระยาบำเรอภักดิบุตรเจ้าพระยาอภัยราชาจึงได้เป็นเจ้าพระยาชำนาญที่สมุหะนายก (ก่อนเจ้าพระยาชำนาญที่เป็นอยู่พระยาประสิทสุภการ พระยาสุเรน พวกนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกลัวจะเป็นที่สงสัยจึงได้เขียนไว้) พระยาอนุรักษราชา บุตรพระศรีเนาวรัตนเป็นพระยาศรีไสหารณรงค์เจ้าเมืองตนาว ครั้นแผ่นดินพระเพทราชา พระยาศรีไสหารณรงค์ไม่สมัครเป็นข้าจึงแข็งเมืองอยู่ เจ้าพระยาชำนาญถึงแก่อสัญกรรม แต่เมื่อครั้งสมเด็จพระนารายน์ยังเสด็จอยู่ เจ้าพระยาชำนาญมีบุตรชายสองคนชื่อ หม่อมใจ ๑ หม่อมจิตร ๑ ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระบรมโกษ หม่อมใจบุตรเจ้าพระยาชำนาญ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระยาเพ็ชรพิไชยจางวางล้อมพระราชวังและได้ว่ากรมอายาอี่ปุ่นด้วย แต่หม่อมจิตรป่วยถึงแก่กรรม พระยาศรีไสหารณรงค์มีบุตรชายสองคนชื่อหม่อมสี หม่อมสน ตกอยู่กรุงสมเด็จพระบรมโกษชุบเลี้ยงทรงตั้งให้หม่อมศรีเป็นพระยาอมเรนทร์จางวางอายาจาม ตั้งหม่อมสนบุตรพระยาศรีไสหารณรงค์เป็นหลวงศรียศครั้นพระยาศรีเนาวรัตนถึงแก่กรรม จึงตั้งหลวงศรียศแก้วเป็นพระยาจุลา พระยาเพ็ชรพิไชยได้ท่านแฉ่งธิดาเจ้าพระยารัตนาธิเบศพวกไทยเป็นภรรยาไปตั้งบ้านเรือนอยู่ริมวัดสามพิหาร ภายหลังท่านได้เลื่อนเป็นเจ้าพระยาเพ็ชรพิไชย ๆ กราบทูลขอตามเสด็จขึ้นไปนมัสการพระพุทธบาทด้วยรับสั่งว่าให้เป็นไทยจึงจะให้ตามเสด็จไป เจ้าพระยาเพ็ชรพิไชยยอมเป็นไทยตามรับสั่งคือเปลี่ยนจากอิสลามมาเป็นพุทธ เจ้าพระยาเพ็ชรพิไชยมีบุตรหญิงชื่อแก้ว บุตรชายชื่อหม่อมเชนคนหนึ่ง น้องหม่อมเชนคนหนึ่งชื่อไร ไม่มีจดหมายแต่สืบได้ความว่าชื่อเสน บุตรหญิงที่ชื่อหม่อมแก้วเป็นภรรยาเจ้าพระยากลาโหมคลองแกลบ เจ้าพระยากลาโหมคลองแกลบ จะชื่อไรไม่รู้จักแต่เป็นวงษ์เดียวกัน เจ้าพระยากลาโหมคลองแกลบ ได้หม่อมแก้วบุตรเจ้าพระยาเพ็ชรพิไชย มีบุตรหญิงชื่อแร่มคนหนึ่ง บุตรชายมารดาอื่นชื่อหม่อมบี้คนหนึ่ง ชื่อหม่อมคุ้มคนหนึ่ง ทั้ง ๓ คนนี้ต่าง

มารดากัน หม่อมเชนบุตรเจ้าพระยาเพ็ชรพิไชย เป็นพระยาวิชิตณรงค์ได้ว่าอายาจาม ด้วย หม่อมเสนบุตรเจ้าพระยาเพ็ชรพิไชยขึ้นไปรับราชการอยู่วังน่าเป็นที่พระยาจ่าแสน ๆ มีบุตรด้วยภรรยาเดิมชื่อไกรเป็นหญิงชื่อ เข้า แข้น ดี บุตรชายชื่อหม่อมขุนมา ภายหลังได้ภรรยาพระราชประทานชื่อบุญศรี มีบุตรชายชื่อหม่อมขุนนาค เมื่อครั้งแผ่นดินพระที่นั่งสุริยามรินทร์หม่อมขุนมาได้เป็นหลวงมหาใจภักดี หม่อมขุนนาคเป็นนายฉลองในยนารถอยู่ในขุนหลวงหกวัด พระยาจ่าแสนได้เป็นเจ้าพระยากลาโหม พระยาวิชิตณรงค์เป็นพระยาจุลาให้ว่าอายาจามกองทะเลด้วย พระยาจุลาวิชิตณรงค์มีบุตรชายชื่อหม่อมแก้วคนหนึ่ง หม่อมแก้วได้ท่านเสนบุตรหม่อมน้อยพี่หลวงศรียศป่าตองเป็นภรรยามีบุตรชื่อ หง นก ชื่อนกนั้นมีผัวชื่อเถือน มีบุตรชายชื่อ นาม น้อย หม่อมขุนมากับภรรยาเดิมชื่อไกรมีบุตรชื่อ แข เขียน หม่อมขุนนาคมีภรรยาเดิมชื่อลิ้ม มีบุตรหญิงชื่อตานี ครั้นเมื่อกรุงเสียแก่พม่า หม่อมขุนนาค หม่อมแก้ว พาบุตรภรรยาหนีออกไปอยู่อัมพวา แต่หม่อมขุนมากับพี่สาวชื่อ เข้า แข้น ดี บุตรชื่อ แข เขียน พลัดกันไป ครั้นถึงแผ่นดินพระเจ้าตากหม่อมขุนมาเข้ามาทำราชการเป็นที่พระพลเมืองเพ็ชรบูรณ์ จึงได้ทราบว่าพี่สาวหม่อมขุนมาที่ชื่อ เข้า แข้น ดี บุตรชื่อ แข เขียน ตกไปเมืองพม่า แต่หม่อมแก้วนั้นได้เข้าทำราชการในพระเจ้าตาก (ด้วยเหตุเดิมได้เที่ยวเล่น) กราบทูลขึ้นทรงทราบจึงให้หาตัวมา ตั้งให้เป็นหลวงศรีเนาวรัตนแต่หม่อมขุนนาคนั้นกลัวพระเจ้าตาก ด้วยเหตุเดิมได้เที่ยวเล่นกินหลับนอนมาด้วยกัน จนถึงผูกหางเขี้ยไว้กับฟากแล้วหนีไปเสียกลัวความอาฆาตอันนั้นจึงไม่ได้เข้าทำราชการ เข้าสวามิภักดิอยู่ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ๆ เมื่อครั้งดำรงพระเกียรติยศเป็นหลวงยกระบัตรเมืองราชบุรี เมื่อเสด็จเข้ามาปฏิบัติราชการในกรุงธนบุรี หม่อมขุนนาคก็ได้ตามเสด็จเข้ามาเป็นทนายรับใช้สอยอยู่ในจวนและได้ตามเสด็จไปในงานสงครามทุกครั้ง ก็หามีผู้ใดส่อเสียดฟ้องพระเจ้าตากไม่ วันหนึ่งสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าขณะเป็นเจ้าพระยาจักกรี ไปดูการวัดอรุณหม่อมขุนนาคตามไปด้วย พอพระเจ้าตากเสด็จออกมาจะหลบหนีไปไหนไม่พ้น เห็นเรือโกลนคว่ำอยู่ลำหนึ่ง จึงหลบเข้าไปซ่อนอยู่จนเสด็จขึ้นจึงได้ออกมา และเมื่อพระเจ้าตากตั้งแผ่นดินขึ้นที่เมืองธนบุรีแล้ว คุณลิ้มภรรยาเดิมหม่อมขุนนาคขึ้นไปขุดทรัพย์ที่บ้านเก่าริมวัดสามพิหาร

ได้ทรัพย์แล้วล่องกลับลงมาทางแม่น้ำอ้อม ถึงปากคลองบางใหญ่ ผู้ร้ายเข้าตีเรือแย่งเอาทรัพย์ไปคุณลื้มไปถึงบ้านอัมพวาถึงแก่กรรม ลางคนก็ว่าผู้ร้ายฆ่าตายกับเรือ คุณหญิงของท่านเจ้าพระยา จักรีมีความ สงสารหม่อม บุนนาค จึงยก คุณนวล น้องสาวให้เป็นภรรยาหม่อมบุนนาค ๆ กับคุณนวลมีบุตร ขณะนั้นคือ หญิงชื่อ นุ่ม คุ้ม ต่าย ชายชื่อ ติด ทัด รวม ๕ คน เมื่อเจ้าพระยาจักรีได้ปราบดาภิเษกแล้ว ตั้งพระพลเมืองเหนือ (ปลี) บุตรเจ้าพระยากลาโหมคลองแกลบเป็นเจ้าพระยาอัคมหาเสนาที่สมุหพระกลาโหม ตั้งหม่อมคุ้มบุตรเจ้าพระยากลาโหมคลองแกลบเป็นพระยาอสุรเสนา เขาเรียกกันว่าพระยาอสุรเสนาแขนนิ่ง ตั้งหม่อมแจ่มบุตรหญิงเจ้าพระยากลาโหมคลองแกลบเป็นท้าววรจันทร์ ตั้งหม่อมบุนนาคเป็นพระยาอุไทยธรรม ตั้งหม่อมแก้วเป็นหลวงศรีเนาวรัตนแล้วเป็นที่พระยาจุลา ตั้งพระพลเมืองเพชรบูรณ์ (บุนมา) เป็นพระยาตะเกิง ท้าววรจันถวายบุตรหญิงชื่อแมวคนหนึ่ง มีเจ้าหญิงทรงพระนาม สะสิธร พระยาอุไทยธรรมถวายบุตรหญิงชื่อตานีเข้ารับราชการฝ่ายใน ท่านเจ้าจอมมารดาตานีมีพระองค์เจ้า ๒ พระองค์คือ พระองค์เจ้าจงกล หรือจงกลนี พระองค์เจ้าฉัตร์ หรือเฉกฉัตร์ พระยาจุลาถวายบุตรหญิงชื่อหงษ์ไม่มีบุตร พระยาตะเกิงถวายบุตรหญิงชื่อทรัพย์คนหนึ่งไม่มีบุตร แต่ท่านน้อยคนหนึ่งเมื่อกรุงเสียไปอยู่เมืองขอมกลับมาท่านน้อยคนนี้ว่าเป็นญาติสนิท บิดาของท่านนั้นว่าร่วมปู่กับเจ้าคุณปู่ทวด เจ้าคุณสมเด็จทั้งสองท่านนับถือกันมาก แต่เมื่อทำหนังสือนี้ท่านผู้ใหญ่ท่านล่วงลับไปหมด จึงไม่ได้ความชัด ทีหลังพระยาอุไทยธรรมได้เลื่อนที่เป็นเจ้าพระยายมราช เจ้าพระยาอรรคมหาเสนาบดีไปทัพเมืองทวายเสียทัพสูญไป จึงโปรดให้เจ้าพระยายมราช บุนนาคเป็นเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา ที่สมุหพระกลาโหม โปรดให้พระยาตะเกิง บุนมาเป็นเจ้าพระยายมราช หลวงนายสิทน้อยเป็นทรงพล เป็นทูตออกไปเมืองญวนกลับเข้ามา โปรดให้เป็นพระยาศรีสุริภาหะ ภายหลังเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาบุนนาคล่วงไปแล้ว ท่านถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๑ อายุ ๖๘ ปี โปรดให้เจ้าพระยายมราชบุนมาเป็นเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาสมุหพระกลาโหม

๒. ลำดับผู้สืบสกุลของเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) ถึงชั้นที่ ๓

ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) เมื่อเป็นนายฉลองไนยนารถอยู่ในขุนหลวงหาวัดสมัยกรุงศรีอยุธยาได้ท่านลิ้มธิดา พระยาธิเบศบดีเป็นภรรยามีธิดา ๒ คน คนหนึ่งถึงแก่กรรมแต่ยังเด็ก คนที่ ๒ ชื่อตานีได้ถวายตัวเข้ารับราชการในรัชกาลที่ ๑ เป็นเจ้าจอมมารดา เรียกกันว่า "เจ้าคุณวัง" ในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงเทพ ฯ ท่านมีบุตรธิดากับเจ้าคุณพระราชพันธ์นวล ๑๐ ท่าน ๆ ทั้ง ๑๐ คนนี้เป็นราชินิกุล ในรัชกาลที่ ๒

๑. เจ้าคุณชาย ไม่มีชื่อ ถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๒. เจ้าคุณหญิงนุ่น เกิดครั้งกรุงธนบุรีเมื่อปีระกา พ.ศ. ๒๓๒๐ เป็นผู้ดูแลราชการฝ่ายในพระราชวังหลวง โปรดเกล้า ฯ ให้เรียกว่าเจ้าคุณวังหลวง ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๓

๓. เจ้าคุณชายก้อน เข้าใจว่าถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๔. เจ้าคุณชายทิน เข้าใจว่าถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๕. เจ้าคุณหญิงคุ้ม เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๓๒๕ เป็นผู้ดูแลราชการฝ่ายในพระราชวังบวร ฯ ในรัชกาลที่ ๒ โปรดเกล้า ฯ ให้เรียกว่า "เจ้าคุณวังหน้า" ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๓

๖. เจ้าคุณหญิงต่าย เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๒๖ อยู่กับทูลกระหม่อมปราสาท (เจ้าฟ้ากรมหลวงเทพวดี) จึงเรียกว่า เจ้าคุณปราสาทในรัชกาลที่ ๓ ท่านได้มาเป็นผู้ดูแลการฝ่ายในพระราชวัง ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๔

๗. เจ้าคุณหญิงพึ้ง เข้าใจว่าถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๘. คุณชายดิศ เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๓๑ ในรัชกาลที่ ๑ ท่านเป็นนายสุดจินดาหุ้มแพรมหาดเล็กแล้วเป็นหลวงศักดิ์นายเวร ในรัชกาลที่ ๒ เป็น

หมื่นไวยวรนารถ พระยาสุริยวงศ์มนตรี จางวางมหาดเล็ก พระยาสุริยวงศ์โกษาว่าที่พระคลัง แล้วเป็นเจ้าพระยาพระคลัง ในรัชกาลที่ ๓ ได้ว่าที่สมุหพระกลาโหมด้วย เรียกกันว่า เจ้าคุณพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม ในรัชกาลที่ ๔ เลื่อนยศเป็นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์วรุตมพงษ์ นายกสยามดิกลโกสานปาลนานารถสำเร็จราชการหัวเมืองปากใต้ฝ่ายเหนือ เรียกว่าท่านสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ถึงพิราลัยในรัชกาลที่ ๔

๙. เจ้าคุณชายแขก เข้าใจว่าถึงอสัญกรรมแต่ยังเยาว์

๑๐. เจ้าคุณชายทัศ เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีกุล พ.ศ. ๒๓๓๔ ในรัชกาลที่ ๑ ท่านเป็นนายสนิทหุ้มแพร ในรัชกาลที่ ๒ ท่านไปรับราชการในวังหน้าเป็นหมื่นเลกไช แล้วกลับมารับราชการในวังหลวงเป็นพระยาศรีสุริยวงศ์จางวางมหาดเล็กในรัชกาลที่ ๓ ท่านเป็นพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษาจางวางพระคลังสินค้า ในรัชกาลที่ ๔ เลื่อนเป็นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ นรเนตรนารถราชสุริยวงศ์ สำเร็จราชการในพระนคร เรียกท่านว่าสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย ถึงพิราลัยในรัชกาลที่ ๔

ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) มีภรรยาและมีบุตรธิดาอีกดังนี้

<u>จากคุณกองภรรยา</u>

๑. ธิดาชื่อ บู่ มีสามีวงศ์อื่นชื่อขุนศรี (บางฉบับเรียกว่าบุญศรี) เมื่อขุนศรีถึงแก่กรรมท่านได้หลวงสรวิชิต (ช้าง) เป็นสามี

๒. บุตรชื่อเพื่อนได้เป็นที่พระยาอภัยพิพิธ

๓. บุตร, ชื่อจาด ได้เป็นที่หลวงแก้วอายัติ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๓ บุตรหลานของท่านใช้นามสกุลว่าบุนนาคบ้าง ศุภมิตร และจาติกรัตน์ ซึ่งรัชกาลที่ ๖ พระราชทานให้ใหม่ก็มี

๔. ธิดา ชื่อจิตร เป็นเจ้าจอม

๕. บุตร ชื่อสุด เป็นนายฉลองไนยนารถ มหาดเล็กหุ้มแพร ฝ่ายพระราชวังบวร

จากคุณมิ่งภรรยา

๑. ธิดาชื่อ ใหม่

๒. ธิดาชื่อ กลัด

๓. ธิดาชื่อ นก

๔. ธิดาชื่อ เงียบ

จากคุณฉิมภรรยา

๑. บุตรชื่อ แพ

๒. บุตรชื่อ เสงี่ยม

๓. ธิดา ชื่อส้ม เป็นเจ้าจอมอยู่งาน ยังมีธิดาอีกสองคนไม่มีชื่อ

จากคุณตุ๊ภรรยา

๑. ธิดา ชื่อ ชู เป็นเจ้าจอม

๒. บุตร ชื่อ แสงจันทร์เป็นมหาดเล็กรายงานวัดพระเชตุพน

จากคุณจันทร์ภรรยา

๑. บุตร ชื่อ เมือง รัชกาลที่ ๓ เป็น หลวงสุนทรโกษา ครั้นเมื่อหลวงแก้วอายัติ (จาด) ถึงแก่กรรม ท่านได้เป็นที่หลวงแก้วอายัติแทน แต่ท่านป่วยขอถวายบังคมลารักษาตัวชั่วคราว จึงได้ตั้งคุณโตบุตรสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่เป็นที่หลวงแก้วอายัติแทน เมื่อท่านหายป่วยกลับเข้ารับราชการใหม่ ได้โปรดให้เป็นหลวงสุนทรโกษาตามเดิม ในรัชกาลที่ ๔ ได้เป็นพระยาวิชยาธิบดี แล้วเป็นพระยาศรีอรรคราชในกรมเจ้าท่า ท่านเป็นต้นสกุลบุรานนท์

จากคุณอ่วมภรรยา

๑. บุตรชื่อ น้อยเป็นมหาดเล็ก

๒. ธิดาชื่อ จันทร์

๓. บุตรชื่อ พร้อม ในรัชกาลที่ ๓ เป็นหลวงวิสูตรสมบัติ ในรัชกาลที่ ๔

เป็นพระยาสาครสงคราม ผู้ว่าราชการเมืองสมุง เมื่อท่านชราได้โปรดให้เป็นจางวางกำกับราชการ บางท่านว่าท่านได้เป็นพระยาจางวางเมืองบางสมุง

จากคุณพินภรรยา

๑. บุตร์ ชื่อ แสง

๒. ธิดา ชื่อ สุข

บุตร์ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค มีเพียงเท่านี้ จัดเป็นชั้นสอง โดยถือท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาเป็นชั้นหนึ่ง

ผู้สืบสกุลชั้นสองมีบุตรและธิดาเป็นผู้สืบสกุลชั้นสาม ดังนี้

เจ้าจอมมารดาตานี มีพระองค์เจ้า ๒ พระองค์ คือ

๑. พระองค์เจ้าหญิงจงกล

๒. พระองค์เจ้าชาย ฉัตร์ บางฉะบับว่า เฉกระษัตร์ในรัชกาลที่ ๒ เป็นกรมหมื่นสุรินทรรักษ์ ท่านเป็นต้นสกุลฉัตรกุล ณ อยุธยา

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ บุตรของเจ้าคุณนวล มีบุตรธิดากับท่านผู้หญิงจันทร ธิดาพระยาพลเทพ ทองอิน บุตร์ ๓ ธิดา ๖ รวม ๙ คน ในรัชกาลที่ ๔ โปรดให้บุตรธิดาซึ่งยังมีชีวิตอยู่ในเวลานั้น บุตร์ ๒ ธิดา ๓ มียศเป็นเจ้าคุณ นับเป็นเจ้าคุณพระราชพันธุ์ ชั้นที่ ๓

๑. คุณหญิง ถึงอสัญกรรมเสียแต่ยังเยาว์

๒. เจ้าคุณชายช่วง เป็นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๕๑ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายไชยขรรค์หุ้มแพรมหาดเล็ก เป็นหลวงสิทธินายเวร เป็นจมื่นไวยวรนารถ เป็นพระยาศรีสุริยวงศ์ จางวางมหาดเล็ก ในรัชกาลที่ ๔ เป็นเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ที่สมุหพระกลาโหม ในรัชกาลที่ ๕ เป็นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ถึงพิราลัยในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๒๕ อายุ ๗๕ ปี

๓. คุณหญิงหัด

๔. คุณหญิงเพ็ง

๕. คุณชายหุ่น

๖. เจ้าคุณหญิงแข เรียกกันว่าเจ้าคุณตำหนักใหม่ เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีกุน พ.ศ. ๒๓๕๘ เป็นผู้ดูแลการฝ่ายในพระบรมมหาราชวังเมื่อในรัชกาลที่ ๔ ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๔๑๔ อายุ ๕๗ ปี

๗. เจ้าคุณหญิงปุก เรียกกันว่าเจ้าคุณกลาง เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๓๖๐ ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๔๒๗ อายุ ๖๘ ปี

๘. เจ้าคุณหญิงหรุ่น เรียกกันว่าเจ้าคุณน้อย เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๖๒ ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๔๐๘ อายุ ๔๗ ปี

๙. เจ้าคุณชายชุ่ม เป็นพระยามนตรีสุริยวงศ์ เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๖๓ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายพลพันหุ้มแพรมหาดเล็ก ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระยามนตรีสุริยวงศ์ จางวางมหาดเล็ก แล้วเป็นสมุหพระกลาโหมฝ่ายเหนือ ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๔๐๙ อายุ ๔๗ ปี

บุตรสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์มีด้วยภรรยาอื่น คือ

๑๐. คุณชายชำ เป็นเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีระกา พ.ศ. ๒๓๕๖ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายพลพันหุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็นหมื่นราชามาตย์ปลัดกรมตำรวจในรัชกาลที่ ๔ เป็นเจ้าพระยาผู้ช่วยกรมท่าจนสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ถึงพิราลัย พระราชทานสุพรรณบัตรเป็นเจ้าพระยารวิวงศ์มหาโกษาธิบดี แล้วป่วยเจ็บจึงพระราชทานนามเปลี่ยนว่า เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี ถึงรัชกาลที่ ๕ พระราชทานศักดินาและเครื่องยศอย่างสมเด็จเจ้าพระยา ถึงพิราลัย ในปีมะแม พ.ศ. ๒๔๑๓ อายุ ๕๘ ปี หม่อมรอดทูลกระหม่อมพระองค์น้อยประทานเป็นมารดา

๑๑. คุณชายเมฆ เป็นพระยาวงศาภรณภูษิต เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๖๔ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายฉลองไนยนารถหุ้มแพรแล้วเลื่อนเป็น

พระยาบำเรอบริรักษ์ จางวางมหาดเล็กฝ่ายพระราชวังบวร ฯ ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาวงศาภรณภูษิต ถึงอนิจกรรมเมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๔๓๒ อายุ ๖๙ ปี หม่อมอินใหญ่ทูลกระหม่อมพระองค์น้อยประทานเป็นมารดา

๑๒. คุณชายโต เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะเมีย พ.ศ. ๒๓๖๕ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นหลวงแก้วอาญัติ ในรัชกาลที่ ๔ เลื่อนเป็นพระรัตนาญัติ แล้วเป็นพระราชานุประพันธ์ ครั้นมีอาการป่วยเรื้อรังพระราชทานสัญญาบัตรเป็นที่พระราชานุวงศ์ราชินิกุล ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๑๓ อายุ ๔๙ ปี หม่อมปรางเป็นมารดา

๑๓. คุณชายนกยูง เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๓๖๖ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นหมื่นรักษ์พิมาน ปลัดกรมตำรวจฝ่ายพระราชวังบวร ฯ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระยาอภัยสงคราม จางวางอาสาหกเหล่าฝ่ายพระราชวังบวร ฯ ถึงอนิจกรรมเมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๔๐๙ อายุ ๔๔ ปี (น้องร่วมมารดากับท้าววรราชกิจวรภัตร แพ)

๑๔. คุณชายวัน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๓๗๓ บวชได้เป็นเปรียญ ๓ ประโยค ถึงรัชกาลที่ ๔ เป็นนายพลพันหุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็นหลวงราชวงศา ในกรมภูษามาลา แล้วเป็นพระศรีธรรมสาส์น เป็นพระยาราชานุประพันธ์ ในกรมท่า ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาศรีสรราชภักดี ในกรมพระกลาโหม ถึงอนิจกรรมเมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๔๒๖ อายุ ๖๖ ปี หม่อมทับทิมเป็นมารดา

๑๕. คุณชายท้วม เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๓๗๓ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นนายไชยขรรค์หุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็นหมื่นทิพรักษา หมื่นราชามาตย์ ปลัดกรมตำรวจ โปรดให้เป็นผู้กำกับเครื่องราชบรรณาการไปเจริญทางพระราชไมตรี ณ กรุงลอนดอน กลับเข้ามาโปรดให้เป็นพระเพ็ชพิสัยศรีสวัสดิ์ ปลัดเมืองเพ็ชรบุรี ท่านได้แต่งเขามหาสวรรค์ทำวังทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย จึงโปรดเกล้าให้เข้ามาเลื่อนเป็นพระยาเทพประชุน ปลัดทูลฉลองกรมพระกลาโหม ในรัชกาลที่ ๕ เป็นเจ้าพระยาภานุวงศ์มหาโกษาธิบดีที่พระคลัง ถึงอสัญกรรมเมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๔๕๖ อายุ ๘๔ ปี หม่อมพึ่ง สมเด็จพระสุริเยนทรประทานเป็นมารดา

๑๖. คุณชายจร เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๗๙ เมื่อรัชกาลที่ ๔ เป็นหลวงชิตภูบาล นายเวรมหาดเล็ก แล้วเป็นจมื่นมหาดเล็กหัวหมื่นฝ่ายพระบวรราชวัง แล้วเป็นพระณรงค์วิชิต เจ้ากรมตำรวจฝ่ายพระบวรราชวัง ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระพรหมธิบาล เจ้ากรมตำรวจฝ่ายพระราชวังบวร ฯ แล้วออกจากตำแหน่ง ถึงแก่กรรมเมื่อปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๓๖ อายุ ๕๘ ปี หม่อมก้อนทองเป็นมารดา

๑๗. คุณชายตุ้ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๗๙ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นนายไชยขรรค์หุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็นหลวงชาติสุรินทร กรมพระกลาโหม กลับไปรับราชการกรมมหาดเล็กเป็นจ่ายง แล้วเลื่อนเป็นจ่ายงยศสถิต ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระรัตนาญัปติ ถึงแก่กรรมเมื่อปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๓๖ อายุ ๕๘ ปี หม่อมสายบัวเป็นมารดา

๑๘. คุณชายเปาะ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๗๙ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นนายรองสนิทมหาดเล็ก แล้วเป็นหลวงสัจจาภิรมย์ผู้ช่วยราชการเมืองราชบุรี ในรัชกาลที่ ๕ เลื่อนเป็นพระสัจจาภิรมย์ ถึงแก่กรรมเมื่อปีกุน พ.ศ. ๒๔๒๖ อายุ ๔๘ ปี หม่อมทับเป็นมารดา

๑๙. คุณชายจีน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๗๙ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นนายรองไชยขรรค์ แล้วเป็นราชาวุธหุ้มแพรพิเศษ กรมภูษามาลา แล้วเป็นหลวงราชวงศา ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระแล้วเป็นพระยาราชวงศา แล้วเป็นพระยาอุไทยธรรม จางวางกรมภูษามาลา ถึงอนิจกรรมเมื่อปีกุน พ.ศ. ๒๔๕๔ อายุ ๗๖ ปี หม่อมคล้ายเป็นมารดา

๒๐. คุณชายหยอด เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๓๘๑ เมื่อรัชกาลที่ ๔ เป็นนายรักษ์ภูวนารถ หุ้มแพรในพระบรมราชวัง ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๔๐๕ อายุ ๒๕ ปี หม่อมสุ่นเป็นมารดา

๒๑. คุณชายเทศ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๓๘๔ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นนายรองไชยขรรค์ แล้วเป็นนายสรรพวิไชย หุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็นพระเพ็ชรพิสัยศรีสวัสดิ์ ปลัดเมืองเพ็ชบุรี ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาสุรินทรภาไชย

ผู้ว่าราชการเมืองเพ็ชรบุรี แล้วเป็นเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์ ถึงอสัญกรรมเมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๔๕๐ อายุ ๖๗ ปี หม่อมหรุ่นเป็นมารดา

๒๒. คุณชายพร เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีระกา พ.ศ. ๒๓๙๒ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นนายราชณัศยานุหาร หุ้มแพรพิเศษ กรมพระอาลักษณ์ ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาภาสกรวงศ์ จางวางมหาดเล็ก แล้วเป็นเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ พระราชทานสุพรรณบัตร เป็นเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ และเป็นเสนาบดีกระทรวงธรรมการ ถึงอสัญกรรมเมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๔๖๓ อายุ ๗๒ ปี

ธิดาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ มีด้วยภรรยาอื่น คือ

๒๓. คุณหญิงเยี่ยม เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๓๔๘ เป็นภรรยาพระยาสุรเสนา สวัสดิ์ชูโต ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๔๑๐ อายุ ๖๓ ปี หม่อมปานเป็นมารดา

๒๔. คุณหญิงเผือก เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๕๐ เป็นภรรยาเจ้าพระยามหาศิริธรรม น้อยเมือง ณ นคร ต้นสกุล โกมารกุล ณ นคร ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๙๙ อายุ ๕๐ ปี หม่อมปานเป็นมารดา

๒๕. คุณหญิงแพ เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๖๓ ในรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ในรัชกาลที่ ๕ เป็นท้าวราชกิจจวรภัตรพนักงานกำกับเครื่องเสวย ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๔๔๒ อายุ ๘๑ ปี หม่อมเกตุเป็นมารดา

๒๖. คุณหญิงพลอย เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๓๖๖ ในรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีระกา พ.ศ. ๒๓๕๒ อายุ ๘๗ ปี หม่อมม่วงเป็นมารดา

๒๗. คุณหญิงนวม เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีระกา พ.ศ. ๒๓๖๘ ถึงแก่กรรม ในรัชกาลที่ ๕ ปีระกา พ.ศ. ๒๔๑๖ อายุ ๔๙ ปี หม่อมทรัพย์เป็นมารดา

๒๘. คุณหญิงปริก เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๓๗๑ ในรัชกาล

ที่ ๔ ทำราชการฝ่ายใน ภายหลังเป็นภรรยาเจ้าพระยาภานุวงศ์ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๖ เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๔๕๗ อายุได้ ๘๗ ปี หม่อมถมยาเป็นมารดา

๒๙. คุณหญิงเกสร เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๗๖ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๔๑๔ อายุได้ ๓๙ ปี หม่อมแก้วเป็นมารดา

๓๐. คุณหญิงเนิน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๓๗๘ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๖ เมื่อปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๖๓ อายุ ๘๔ ปี หม่อมบัวเป็นมารดา

๓๑. คุณหญิงพูน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะเมีย พ.ศ. ๒๓๘๙ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๖ เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๔๕๗ อายุ ๖๙ ปี หม่อมคล้ายเป็นมารดา

๓๒. คุณหญิงสายหยุด เกิดในรัชกาลที่ ๔ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๓๙๕ ในรัชกาลที่ ๔ ทำราชการฝ่ายใน ในรัชกาลที่ ๕ เป็นภรรยาเจ้าพระยาภานุวงศ์ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๔๒๗ อายุ ๓๓ ปี หม่อมแย้มเป็นมารดา

บุตรธิดาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ที่ไม่ได้เรียงเข้าลำดับ เพราะไม่ทราบว่าเกิดปีไหนมีอีก ๑๒ คน คือ

๓๓. คุณชายพุก น้องร่วมมารดากับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์

๓๔. คุณหญิงเม้า หม่อมพลับเป็นมารดา

๓๕. คุณชายเนตร น้องร่วมมารดากับคุณท้าวราชกิจและพระยาอภัยสงคราม

๓๖. คุณชายแย้ม น้องร่วมมารดากับคุณหญิงเกสร

๓๗. คุณชายเข้า พี่ร่วมมารดากับนายรักษ์ภูวนารถ

๓๘. คุณชายเงิน

๓๙. คุณชายขุ ๒ คนนี้เป็นน้องร่วมมารดากับพระพรหมธิบาล

๔๐. คุณชายเอี่ยม พี่ร่วมมารดากับเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์

๔๑. คุณชายยุตร พี่ร่วมมารดากับพระสัจจาภิรมย์

๔๒. คุณชายตุ้ย หม่อมพึ่งเป็นมารดา

๔๓. คุณหญิงเลี่ยม หม่อมพุ่มเป็นมารดา

๔๔. คุณหญิงอิ่ม หม่อมกลั่นเป็นมารดา

ลำดับบุตรธิดาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ยุติเพียงนี้

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ มีบุตรธิดากับท่านผู้หญิงน้อยหลานเจ้าคุณชูโต ที่มีชื่อบุตร ๘ ธิดา ๔ รวม ๑๒ คน ในรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งธิดาที่ยังมีชีวิตอยู่ เป็นเจ้าคุณ เป็นชั้นเจ้าคุณพระราชพันธุ์ชั้นสาม ๓ คน

๑. คุณชายสนิท เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๕๕ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายเล่ห์อาวุธ หุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็นขมื่นประธานมณเฑียร ปลัดกรมตำรวจ แล้วเลื่อนเป็นพระสุริยภักดิ เจ้ากรมตำรวจ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๓๘๑

๒. คุณชายกลาง เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๓๕๗

๒. คุณชายแดง เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีกุล พ.ศ. ๒๓๕๘

๔. เจ้าคุณหญิงนุ่ม เรียกกันว่าเจ้าคุณตำหนักเดิม เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๓๕๙ เมื่อรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายในรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งเป็นเจ้าคุณเป็นผู้ช่วยราชการฝ่ายใน เมื่อชราออกไปอยู่บ้าน ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๔๑๙ อายุ ๖๐ ปี

๕. คุณชายผูก เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๓๖๐

๖. คุณหญิงแห เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๓๖๑

๗. คุณชายชิด เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๖๓ เมื่อรัชกาลที่ ๓ เป็นมหาดเล็กวิเศษ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๓๘๑ อายุ ๑๙ ปี

๘. เจ้าคุณหญิงเบ้า เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๓๖๖ เป็นภรรยาพระยามนตรีสุริยวงศ์ ชุ่ม บุตรสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ ในรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งเป็นเจ้าคุณ ได้ว่าการโรงไหม ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๓๕ อายุ ๖๙ ปี

๙. คุณชายนพ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีระกา พ.ศ. ๒๓๖๘

๑๐. คุณชายกระจ่าง เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๓๗๑

๑๑. เจ้าจอมหญิงคลี่ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๗๔ ในรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งเป็นเจ้าคุณ ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๔๘ อายุ ๗๔ ปี

๑๒. คุณชายโต เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๗๕

บุตรสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติมีด้วยภรรยาอื่น คือ

๑๓. คุณชายแพ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๖๒ เมื่อรัชกาลที่ ๓ เป็นนายศัลวิชัย หุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็นขมื่นสมุหพิมาน ปลัดกรมพระตำรวจ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระพรหมบริรักษ์ เจ้ากรมพระตำรวจ แล้วเลื่อนเป็นพระยาศรีพิพัฒน์ จางวางพระคลังสินค้า แล้วโปรดให้เป็นราชทูตออกไปเจริญทางพระราชไมตรี ณ กรุงฝรั่งเศษ ในรัชกาลที่ ๕ เป็นเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษา จางวางพระคลังสินค้า ถึงอสัญกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีกุน พ.ศ. ๒๔๓๐ อายุ ๖๙ ปี หม่อมหงิมทูลกระหม่อมพระองค์น้อยประธานเป็นมารดา

๑๔. คุณชายแย้ม เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๓๖๖ ในรัชกาลที่ ๓ เป็นนายไชยขรรค์ หุ้มแพรมหาดเล็ก ในรัชกาลที่ ๔ เป็นเจ้าหมื่นศรีสรรักษ์หัวหมื่น แล้วเป็นพระยาวรพงษ์พิพัฒน์ จางวางมหาดเล็ก ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อปีระกา พ.ศ. ๒๔๐๔ อายุ ๓๙ ปี หม่อมมีเป็นมารดา

๑๕. คุณชายเอี่ยม เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๓๖๖ เมื่อรัชกาลที่ ๓ เป็นขมื่นอินทรเสนา ปลัดกรมตำรวจ ฝ่ายพระราชวังบวร ฯ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระยาไพบูลย์สมบัติ จางวางคลังสินค้า ฝ่ายพระบวรราชวัง ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาอิศรานุภาพ อธิบดีกรมมหาดไทย ฝ่ายพระราชวังบวร ฯ ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๔๔๕ อายุ ๘๐ ปี น้องร่วมมารดากับเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์

๑๖. คุณน้ำ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๓๖๕ รัชกาลที่ ๓ เป็นนายราชาภักดิ หุ้มแพรมหาดเล็ก ฝ่ายพระราชวังบวร ฯ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระพรหมธิบาล เจ้ากรม แล้วเลื่อนเป็นพระยาบริรักษ์ราชา จางวางตำรวจ ในพระบวรราชวัง ในรัชกาล

ที่ ๕ เป็นพระยาพิไชยบุรินทรา อธิบดีนครบาล แล้วเลื่อนเป็นพระยากลาโหมราชเสนา ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๔๔๑ อายุ ๗๓ ปี หม่อมมิ่งเป็นทูลกระหม่อมพระองค์น้อยประทานเป็นมารดา

๑๗. คุณชายเชย เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๓๖๙ หม่อมเอมเป็นมารดา

๑๘. คุณชายอ่ำ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีกุน พ.ศ. ๒๓๗๐ พี่ร่วมมารดากับเจ้าคุณจอมมารดาสำลี

๑๙. คุณชายโต เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะเมีย พ.ศ. ๒๓๗๗ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นนายศัลวิชัย หุ้มแพรมหาดเล็ก แล้วเป็นพระนานาพิธภาษี เจ้ากรมพระคลังสินค้า ในรัชกาลที่ ๕ เลื่อนเป็นพระยานานาพิธภาษี ถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีกุน พ.ศ. ๒๔๓๐ อายุ ๕๔ ปี น้องร่วมมารดากับเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์

๒๐. คุณชายโชติ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๓๗๘ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นนายไชยขรรค์ หุ้มแพรมหาดเล็ก ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๔๐๒ อายุ ๒๕ ปี หม่อมคล้ายเป็นมารดา

๒๑. คุณชายเปี่ยม เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีขาล พ.ศ. ๒๓๘๕ พี่ร่วมมารดากับเจ้าคุณจอมมารดาสำลี

๒๒. คุณชายรอด เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๘๗ พี่ร่วมมารดากับเจ้าคุณจอมมารดาสำลี

๒๓. คุณชายเริก เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๘๗ หม่อมเนยเป็นมารดา

ธิดาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติมีด้วยภรรยาอื่น คือ

๒๔. คุณหญิงสวน เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๖๒ เมื่อรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ในรัชกาลที่ ๔ เป็นเจ้าพนักงานคลังผ้าเหลือง ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๔๔๖ อายุ ๘๕ ปี พี่ร่วมมารดากับพระยากลาโหมราชเสนา ฉ่ำ

๒๕. คุณหญิงหุ่น เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๖๓ เป็นภรรยา

พระยาวงศาภรณ์ภูษิต เมฆ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๔ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๔๐๒ อายุ ๔๐ ปี หม่อมทรัพย์เป็นมารดา

๒๖. คุณหญิงนิ่ม เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๖๔ พี่ร่วมมารดากับพระยากลาโหมราชเสนา ฉ่ำ

๒๗. คุณหญิงปาน เกิดในรัชกาลที่ ๒ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๖๗ เมื่อรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพนักงานคลังผ้าเหลือง ถึงแก่กรรมเมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๔๔๓ อายุ ๗๗ ปี พี่ร่วมมารดากับนายไชยขรรค์ โชติ

๒๘. คุณหญิงลิ้นจี่ เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีกุน พ.ศ. ๒๓๗๐ เมื่อรัชกาลที่๓ ทำราชการฝ่ายใน ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีจอ พ.ศ. ๒๓๙๓ อายุ ๒๔ ปี น้องร่วมมารดากับเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์

๒๙. คุณหญิงลำใย เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๓๗๑ เป็นภรรยาพระราชานุวงศ์ โต หม่อมแสงเป็นมารดา

๓๐. คุณหญิงพัน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีฉลู พ.ศ. ๒๓๗๑ แต่งงานกับเจ้าพระยาภานุวงศ์แล้วถึงแก่กรรม พี่ร่วมมารดากับนายไชยขรรค์ โชติ

๓๑. คุณหญิงเลื่อน เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๗๔ เมื่อรัชกาลที่ ๓ ทำราชการฝ่ายใน ในรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งเป็นท้าว ในราชกาลที่ ๕ เป็นท้าวโสภานิเวศน์ แล้วเป็นท้าวศรีสัจจา ถึงอนิจจกรรมในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๔๔๓ อายุ ๗๐ ปี หม่อมนิ่มเป็นมารดา

๓๒. คุณหญิงมณฑา เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๗๕ เป็นหม่อมห้ามหม่อมเจ้าประทุมเสพย์ ในกรมหมื่นสุรินทรรักษ์ หม่อมกลิบเป็นมารดา

๓๓. คุณหญิงเน่า เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๗๖ พี่ร่วมมารดากับนายไชยขรรค์ โชติ

๓๔. คุณหญิงสำลี เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๓๗๘ เป็นเจ้าจอมมารดาในรัชกาลที่ ๔ มีพระเจ้าลูกยาเธอ ๕ พระองค์ คือพระองค์เจ้าชายใหญ่ พระองค์เจ้าหญิงใหญ่ พระองค์เจ้าหญิงยุยงเบิกยานกับสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมาลมารศรี

และกรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี เป็นสำคัญ ถึงรัชกาลที่ ๕ ทรงสถาปนาเป็นเจ้าคุณจอมมารดาถึงพิราลัยในรัชกาลที่ ๕ เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๔๔๓ อายุ ๖๕ ปี หม่อมคล้ายเป็นมารดา

๓๕. คุณหญิงเล็ก เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๗๙ น้องร่วมมารดากับคุณหญิงลำใย

๓๖. คุณหญิงเทพ หม่อมงิ้วเป็นมารดา

๓๗. คุณหญิงจาด เกิดปีกุน พ.ศ. ๒๓๘๒ หม่อมทิมเป็นมารดา

๓๘. คุณหญิงตุ๊กกระตา เกิดปีกุน หม่อมเอมเป็นมารดา ทั้ง ๓ ข้างหลังนี้ไม่รู้ลำดับแน่

ลำดับบุตรธิดาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ ยุติเพียงนี้ ฯ

ท่าน บู่ มีบุตรกับขุนศรี คือ

๑) บุตรชื่อ พาน ฤๅ ภ่าย ถึงแก่กรรม

๒) บุตรชื่อ คง เป็นขุนธนสมบัติ

ขุนศรีถึงแก่กรรมแล้ว ท่านบู่ได้หลวงสรวิชิต (ช้าง) เป็นสามี ได้มีบุตรธิดาด้วยกัน อีก ๔ คน คือ

๓) ธิดาชื่อ จีบ ได้สามีต่างวงษ์

๔) ธิดาชื่อ สง รับราชการในพระราชวังบวรฯ เป็นท้าวรักษามณเฑียรในรัชกาลที่ ๔ แต่เรียกกันว่าคุณท้าวสง

๕) ธิดาชื่อ เอี่ยม ได้สามีต่างวงษ์ บุตรธิดาไม่ปรากฏ

๖) บุตรชื่อ ขาว รัชกาลที่ ๔ เป็นหลวงสุนทรโกษา ถึงแก่กรรมในรัชกาลนั้น ท่านเป็นต้นสกุล เศวตเศรนี

พระยาอภัยพิพิธ (เพื่อน) มีบุตรธิดา คือ

๑) ธิดาชื่อ ตลับ ทำราชการฝ่ายใน

๒) ธิดาชื่อ เอี่ยม บุตรธิดาไม่ปรากฏ

๓) บุตรชื่อ กลาง

๔) บุตรชื่อ น้อย

ทั้ง ๔ นี้มารดาชื่อป้อม ธิดาเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ (กุน)

๕) บุตรชื่อ เปี่ยม

๖) บุตรชื่อ พึ่ง

๗) ธิดาชื่อ แย้ม

ทั้ง ๓ นี้ ต่างมารดากัน

<u>หลวงแก้วอายัติ (จาก)</u> มีบุตรธิดา คือ

๑) ธิดาชื่อ กลิ่น เป็นภรรยาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงษ์ (ช่วง บุนนาค) วงษ์เดียวกัน แต่ครั้งยังเป็นหลวงสิทธินายเวรในรัชกาลที่ ๓ เป็นมารดาเจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์ (วร บุนนาค) ท่านถึงแก่อนิจกรรมในรัชกาลที่ ๕ พระราชทานเกียรติยศแก่ศพที่เป็นมารดาอรรคมหาเสนาบดีในเวลานั้น

๒) บุตรชื่อ ภู่ รัชกาลที่ ๔ เป็นหลวงศรีสมบัติ เป็นพระจักราธิราชภักดี แล้วเป็นพระยาศรีสรราชภักดี เจ้ากรมพระกลาโหมฝ่ายพลำพัง รัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาเทพประชุน ปลัดทูลฉลองกรมกลาโหม ต่อมาได้เป็นพระยาสุรเสนามาตยาธิบดี จุลศชสิหมุรธาธร สถาพรพิริยพาหะ สมุหพระกลาโหมฝ่ายเหนือ ท่านถึงอนิจกรรมในรัชกาลที่๕

๓) บุตรชื่อ รอด

๔) บุตรชื่อ ศุข ในรัชกาลที่ ๔ เป็นหลวงบำเรอปรมามาตย์ จางวางในสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ แล้วโปรดเกล้าให้เป็นพระมหาสงคราม เจ้ากรมทวนทอง ท่านถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๕ ท่านเป็นบิดาของเจ้าพระยาราชศุภมิตร์

๕) บุตรชื่อทับ ในรัชกาลที่ ๔ เป็นขุนวรบาทบริรักษ์ ปลัดจางวางในสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ แล้วโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นหลวงเทพเสนี เป็นพระสุรินทรามาตย์ รัชกาลที่ ๕ เป็นพระยาพิพัฒน์โกษา ปลัดทูลฉลองกรมท่าเป็นองคมนตรี

๖) บุตรชื่อ สุด ในรัชกาลที่ ๕ เป็นขุนเรืองเดชสาครขันธ์ ยกรบัตรเมืองสมุทสาคร เป็นหลวงเทพราชแสนยา เป็นพระสมุทสาครานุรักษ์ ผู้ว่าราชการเมืองสมุทสาคร แล้วเลื่อนเป็นพระยาสมุทสาครานุรักษ์ ฯ

ทั้ง ๖ นี้มารดาชื่อ ลิ้ม

๗) บุตรชื่อ เอี่ยม รัชกาลที่ ๕ เป็นพระมหาสงคราม

๘) บุตรชื่อ โต

๙) บุตรชื่อ เผือก บุตรธิดาไม่ปรากฏ

๑๐) บุตรชื่อ กะเรียว บุตรธิดาไม่ปรากฏ

ทั้ง ๔ นี้ต่างมารดากัน

<u>พระยาศรีอรรคราช (เมือง)</u> มีบุตรธิดา คือ

๑) ธิดาชื่อ พรรณ์ เกิดในรัชกาลที่ ๒ ปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๓๖๔ เป็นภรรยาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงษ์ (ช่วง บุนนาค) วงษ์เดียวกันแต่ยังเป็นจมื่นไวยวรนารถ ในรัชกาลที่ ๓ ถึงรัชกาลที่ ๔ ทรงตั้งเป็นท่านผู้หญิง

๒) บุตรชื่อ สิน ในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระกำแหงฤทธิรงค์ ผู้ช่วยราชการเมืองจันทบุรี

๓) บุตรชื่อ แย้ม ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระเสนาราชภักดิ ยกระบัตรเมืองจันทบุรี เป็นพระยาเทพสงคราม ปลัดเมือง แล้วเป็นพระยาวิชยาธิบดี ศรีรณรงคฤาไชยอภัยพิริยพาหะ ผู้สำเร็จราชการเมือง

๔) ธิดาชื่อ เงิน

๕) ธิดาชื่อ หยาด เป็นภรรยานายรักษ์ภูวนารถ (หยอด บุนนาค) บุตรสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ วงษ์เดียวกัน สามีถึงแก่กรรมแล้วได้มาเป็นภรรยาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงษ์

๖) บุตรชื่อ จีน ในราชกาลที่ ๕ เป็นหลวงเทพราชแสนยา เป็นพระพิพัฒน์เพ็ชรภูมิ ยกกระบัตรเมืองเพ็ชรบุรี แล้วเป็นพระเพ็ชรพิไสยศรีสวัสดิ

ทั้ง ๖ นี้มารดาชื่อ บัว

๗) ธิดาชื่อ เป้า ภรรยาพระมหาสงคราม (ศุข) บุตรหลวงแก้วอายัติ (จาด) วงษ์เดียวกัน

๘) บุตรชื่อ ทิม

๙) บุตรชื่อ ปาน ในรัชกาลที่ ๕ เป็นหลวงพิบูลย์ภักดี ปลัดเมืองศรีสวัสดิ แล้วได้เป็นข้าหลวงว่าราชการเมืองกาญจนบุรีครั้งพระยามนตรีสุริยวงษ์ (ชื่น บุนนาค)

ทั้ง ๓ นี้มารดาชื่อเกษ

๑๐) ธิดาชื่อ หุ่น เป็นภรรยาพระยารณไชยชาญยุทธ (ครุฑ หงสนันท์) ต่างวงษ์

๑๑) ธิดาชื่อ สวน

๑๒) บุตรชื่อ ขาบ

๑๓) บุตรชื่อ พูน

๑๔) ธิดาชื่อ ปุย

๑๕) ธิดาชื่อ เล็ก เป็นภรรยาหมื่นราชามาตย์ (ใย บุนนาค) บุตรเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์ (แพ บุนนาค) วงษ์เดียวกัน

ทั้ง ๖ นี้ต่างมารดากัน

<u>นายน้อยมหาดเล็ก</u> มีบุตรธิดา คือ

๑) บุตรชื่อ แข

๒) ธิดาชื่อ ขำ ได้สามีต่างวงษ์

<u>พระยาจางวางเมืองบางละมุง (พ้อม)</u> มีบุตรธิดา คือ

๑) บุตรชื่อ รอด ในรัชกาลที่ ๕ เป็นพระเพ็ชรสงครามรามนรินทร์ ปลัดเมืองบางละมุง แล้วเป็นพระยาสาครสงคราม นิคมคามรักษา ผู้ว่าราชการเมืองบางละมุง

๒) ธิดาชื่อ ยมโดย ฤา ล้อม เป็นภรรยาหลวงพิทักษ์อาภรณ์ (สมบุญ ชูโต) บุตรเจ้าพระยาพลเทพ (เอี่ยม ชูโต) ต่างวงษ์

๓) ธิดาชื่อ โสภา ฤา สุด

๓. ลำดับผู้สืบสกุลของเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค)

จากพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม) ลงมา

ท่านพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม) ได้ท่านนิ่ม ธิดา พระศรีทรงยศ ที่เรียกกันว่า ท่านเจ้าสัวเนียม เป็นภรรยา ท่านมีบุตรธิดาผู้สืบสกุลบุนนาคชั้น ๔ ด้วยกันดังนี้.-

๑. บุตรชื่อ บุญเรือง เป็นพระพรหมภิบาล

๒. ธิดา ชื่อเสงี่ยม

๓. บุตร ชื่อ แขก

๔. ธิดาชื่อ สวาดิ์ เป็นภรรยาพระยาราชพงศานุรักษ์ (ชม) บุตรพระยามนตรีสุริยวงษ์ ชุ่ม

๕. บุตรชื่อ บุญเกิด

๖. บุตรชื่อ เดช เป็นพระยาไพบูลย์สมบัติ ในรัชกาลที่ ๕

๗. ธิดาชื่อ สุดใจ เป็นภรรยาพระอภัยบริบาล เนี่ยม บุนนาค บุตรเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์

๘. บุตรชื่อ ลัด เป็นพระอินทรารักษ์ ในรัชกาลที่ ๕

๙. ธิดาชื่อ ป้อม

๑๐. บุตรชื่อ เวก เป็นพระศรีพิทักษ์ ในรัชกาลที่ ๕

๑๑. บุตรชื่อ อรุณ เป็นนายราชจินดา ในรัชกาลที่ ๕

๑๒. ธิดาชื่อ สายหยุด เป็นภรรยานายเชย บุตรพระยานานาพิธภาษิ (โต)

๑๓. บุตรชื่อ สังข์ เป็นนายสุริยาวุธ ในรัชกาลที่ ๕

๑๔. บุตรชื่อ กอน มารดาชื่อแฟง

บุตรของท่านเจ้าคุณอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดานับเป็นผู้สืบสกุลบุนนาคชั้น ๕ ดังนี้.-

พระยาพรหมภิบาล บุญเรือง บุตรพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดาคือ

๑. ธิดาชื่อ พยอม

๒. ธิดาชื่อ มาลัย

๓. บุตรชื่อ เกตุ

๔. บุตรชื่อ ต่อ ทั้ง ๔ นี้มารดาชื่อ นวล

๕. ธิดาชื่อ นวลจันทร์

๖. ธิดาชื่อ เครือวัลย์ ทั้ง ๒ นี้มารดาชื่อ นาค

๗. ธิดาชื่อ เกษร เป็นภรรยาเจ้าพระยาพิชัยญาติ (ตั๋น บุนนาค) มารดาชื่อ กลิ่บ (เล็ก)

๘. ธิดาชื่อ เผื่อน

๙. ธิดาชื่อ พิด เป็นภรรยาพระยาพิทักษ์ชลหาร (สรรค์) ทั้ง ๒ นี้ มารดาชื่อ กลิ่บ (ใหญ่)

พระยาไพบูลย์สมบัติ (เดช) บุตรพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดากับคุณหญิงสวน คือ

๑. ธิดาชื่อ เพื่อง

๒. บุตรชื่อ ตั๋น เป็นเจ้าพระยาพิชัยญาติ ท่านเป็นเนติบัณฑิตรุ่นแรก เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีศาลฎีกา เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ และเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรคนแรก

๓. บุตรชื่อ ตัด เป็นพระยาประเสนชิตศรีพิลัย เนติบัณฑิต ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

๔. บุตรชื่อ เต่น เป็นพระยาธรสุมพลาภิบาล เป็นเนติบัณฑิต และได้ดำรงตำแหน่งเจ้ากรมพระธรรมนูญกระทรวงทหารเรือ

๕. ธิดาชื่อ แฝก

๖. ธิดาชื่อ แส

๗. ธิดาชื่อ สาย

๘. บุตรชื่อ ดวง เป็นพระยาเสถียรฐานปนกิจ กรมรถไฟ

๙. ธิดาชื่อ สอน

๑๐. บุตรชื่อ พงศ์ เป็นพระนิตินัยประสาร เนติบัณฑิต ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ และเป็นสมาชิกวุฒิสภา

๑๑. ธิดาชื่อ เสม

๑๒. ธิดาชื่อ ทิพย์ เป็นภรรยานายชลอ วนภูติ ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย

๑๓. ธิดาชื่อ ทวี เป็นภรรยา นายสุธีร์ คุณานุกร ทั้งสองนี้มารดาชื่อ ทองคำ

* ๑๔. บุตรชื่อ ศิลาแดง

๑๕. บุตรชื่อ ประสานเดือน ทั้ง ๒ นี้มารดาชื่อ หิน

<u>พระศรีพิทักษ์ (เวก)</u> บุตรพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรคือ

๑. บุตรชื่อ วาท มารดาชื่อ เชย

<u>นายราชจินดา (อรุณ)</u> บุตรพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อ จรูญ เป็นภรรยาพระสิทธิพยากรณ์ (ชกหลี วิรานุวัตน์)

๒. บุตรชื่อ มลิ เป็นพระสิทธิสารวินิจฉัย

๓. บุตรชื่อ สิทธิ์

๔. บุตรชื่อ จรัส เป็นหลวงจรัสการครุกรรม ทั้ง ๔ นี้ หม่อมหลวงแฉล้ม อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นมารดา

<u>นายสุริยาวุธ (สังข์)</u> บุตรพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อ สมาน เป็นภรรยาหลวงเมธินฤปกร (สดวก ขุนนาค)

๒. บุตรชื่อ สมมาท

๓. ธิดาชื่อ สมัย เป็นภรรยานายป่านจิตต์ เอนกวานิช ทั้ง ๓ นี้มารดาชื่อแม้น

<u>นายกร บุตรพระยาอิศรานุภาพ (เอี่ยม)</u> มีบุตร คือ

๑. บุตรชื่อประกอบเกื้อ

* บุตรชื่อ[illegible] มารดาชื่อ ทองคำ

๒. บุตรชื่อ ตระกูลวงศ์

๓. บุตรชื่อ จงกล ทั้ง ๓ นี้มารดาชื่อ บัว

ผู้สืบสกุลขุนนาคชั้น ๕ สายท่านเจ้าคุณอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดานับเป็นชั้น ๖ ดังนี้

นายเกตุ บุตรพระพรหมภิบาล (บุญเรือง) มีบุตรธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อ ผิน

๒. บุตรชื่อ เกิดเจริญ ทั้ง ๒ นี้มารดาชื่อผัน

๓. บุตรชื่อ กาม

๔. ธิดาชื่อ กิ่ง ทั้ง ๒ นี้มารดาชื่อทองคำ

๕. ธิดาชื่อ ปลั่ง เป็นภรรยาหลวงวรภาคพินิจ (ประวิน อัศวนนท์)

๖. บุตรชื่อ เปล่ง ทั้ง ๒ นี้มารดาชื่อปริก

๗. บุตรชื่อ มูล

๘. ธิดาชื่อ วัน เป็นภรรยาขุนคณิตวิจารณ์

๙. บุตรชื่อ เดือน ทั้ง ๓ นี้มารดาชื่อง้วย

๑๐. บุตรชื่อ ประกอบ มารดาชื่อโปรย

เจ้าพระยาพิชัยญาติ (ตั่น) บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ (เดช) มีบุตรธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อสดับ (ถึงแก่กรรม) เป็นนางพระกำนัลในรัชกาลที่ ๗ เป็นภรรยาพระสุนทรวาจนา (สุนทร สาลักษณ์)

๒. บุตรชื่อ สดวก เป็นหลวงเมรุนฤปกรณ์ กรรมการศุลาการ

๓. ธิดาชื่อ สดม (ถึงแก่กรรม) เป็นนางพระกำนัลในรัชกาลที่ ๗ เป็นภรรยาพระสุนทรวาจนา(สุนทร สาลักษณ์)

๔. ธิดาชื่อ แสงเดือน ทั้ง ๔ นี้ คุณหญิงแสงเป็นมารดา

๕. บุตรชื่อ สดำเดช คุณหญิงเกษรเป็นมารดา

๖. ธิดาชื่อ ปาน เป็นภรรยานายตู้ นันทาภิวัธน์

๗. บุตรชื่อเลื่อน — เป็นพระยาอิศราราชเสวี

๘. บุตรชื่อจันทร์ (ถึงแก่กรรม) ทั้ง ๓ นี้มารดาชื่อเจิม

๙. ธิดาชื่อ เยื้อน — เป็นภรรยานายชม โปษยานนท์

๑๐. บุตรชื่อ ยนต์ — เป็นนายแพทย์

๑๑. บุตรชื่อ ยันต์ — เป็นข้าราชการกรมศิลปากร

๑๒. บุตรชื่อ ยงศ์ ย๗. — เป็นข้าราชการกรมวิทยาศาสตร์

๑๓. ธิดาชื่อ ยุวดี บ.ซ.บ. — เป็นภรรยานายบุญประสิทธิ์ นวลแข

๑๔. บุตรชื่อ เผดิม — ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของนาง ผิว บุนนาค

๑๕. ธิดาชื่อ ยุดา — เป็นภรรยานายศิลาแดง บุนนาค

๑๖. บุตรชื่อ ดนัย — ทั้ง ๘ นี้มารดาชื่อยิ้ม

๑๗. ธิดาชื่อ ผดุงไคม — เป็นภรรยาหลวงจรัสการคุรุกรรม บุตรนายราชจินดา (อรุณ บุนนาค)

๑๘. ธิดาชื่อผดาวดี

๑๙. ธิดาชื่อ เผดียงศรี — ทั้ง ๓ นี้มารดาชื่อผิว

๒๐. บุตรชื่อ คำริห์

๒๑. ธิดาชื่อ กัญจนา — เป็นภรรยา น.อ. ทัปนวงศ์ บุนนาค ร.น.

๒๒. ธิดาชื่อ มาลดี

๒๓. บุตรชื่อ ดังลั่น

๒๔. บุตรชื่อ ดาวเลื่อน

๒๕. บุตรชื่อ เดือนลอย

๒๖. ธิดาชื่อ ดิลักษณ์ — ทั้ง ๗ นี้มารดาชื่อ ลุ้ย

<u>พระยาประเสนชิตศรีพิลัย (ตัด)</u> บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ มีบุตรธิดา คือ

๑. บุตรชื่อ เดือน — เป็น ศาสตราจารย์ กิติมศักดิ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และกรรมการร่างกฎหมาย

๒. บุตรชื่อ คุม เป็นนายแพทย์หัวหน้ากองชันสูตรโรคทางแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
๓. ธิดาชื่อ ทรวง ทั้ง ๓ นี้คุณหญิงทรัพย์เป็นมารดา
๔. บุตรชื่อ ควน เป็นข้าราชการกระทรวงเกษตร
๕. บุตรชื่อ คาว
๖. ธิดาชื่อ จินดา ทั้ง ๓ นี้คุณหญิงแจ่มเป็นมารดา
๗. ธิดาชื่อ รัษฎา
๘. ธิดาชื่อ จำเริญ
๙. ธิดาชื่อ จำรูญ
๑๐. บุตรชื่อ ค้าย ทั้ง ๔ นี้มารดาชื่อหริ่ม
๑๑. บุตรชื่อ ควด
๑๒. ธิดาชื่อ แข ทั้ง ๒ นี้มารดาชื่อเข็ม

<u>พระยาอุศุมพิลาภิบาล (เด่น)</u> บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ มีบุตรธิดา คือ

๑. บุตรชื่อ เดิน
๒. บุตรชื่อ ด่วน
๓. ธิดาชื่อ ยินดี เป็นภรรยานายสง่า ศรีเพ็ญ
๔. ธิดาชื่อ คุริยางค์ เป็นภรรยา ร.อ. ประจิม สโรภาส
๕. ธิดาชื่อ ยุพเยาว์
๖. บุตรชื่อ ทม ทั้ง ๖ นี้ คุณหญิงอายุยืน ธิดาพระยาราชานุประพันธ์ (ทุ้ย ขุนนาค) เป็นมารดา
๗. ธิดาชื่อ คุลย์ มารดาชื่อชวย
๘. บุตรชื่อ ค่อน
๙. บุตรชื่อ ค้น เป็นข้าราชการกรมโลหกิจ
๑๐. ธิดาชื่อ อิง เป็นภรรยานายเอกกมล แก้วผลึก

๑๑. ธิดาชื่อ ลำอาง

๑๒. บุตรชื่อ ก้วง

๑๓. ธิดาชื่อ ไอดา

๑๔. บุตรชื่อ ประดิษฐ์

พระยาเสถียรฐาปนกิจ (ดวง) บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ มีบุตรธิดา คือ

๑. บุตรชื่อ เด็ดดวง

๒. บุตรชื่อ เด่นดวง (ถึงแก่กรรม)

๓. ธิดาชื่อ ดวงแข

๔. ธิดาชื่อ ดวงวิภา เป็นภรรยา ม.ล. สมศักดิ์ กำภู ทั้ง ๔ นี้ คุณหญิงลมุน ธิดาพระยาศุภกรณ์บรรณสาร เป็นมารดา

พระยานิตินัยประสาน (พงศ์) บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ มีบุตร คือ

๑. บุตรชื่อพิมล มารดาชื่อ ลม่อม

คุณทิพย์ ธิดาพระยาไพบูลย์สมบัติ เป็นภรรยานายชลอ วนภูติ มีบุตร คือ

๑. บุตรชื่อ อรรคพล

๒. บุตรชื่อ ภูมรินทร์

๓. บุตรชื่อ อภิญญา

คุณทวี ธิดาพระยาไพบูลย์สมบัติ เป็นภรรยานายสุธิร์ คณานุกร มีบุตรธิดา คือ

๑. บุตรชื่อ วิรสุทธิ์

๒. ธิดาชื่อ สุนทรียา

๓. ธิดาชื่อ รุ่งรวี

๔. ธิดาชื่อ (ยังไม่มีชื่อ)

นายศิลาแดง บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ มีบุตร คือ

๑. บุตรชื่อ ศิวดล

๒. บุตรชื่อ ยุคลเดช ทั้ง ๒ นี้ คุณยุดา ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ (คั่น บุนนาค) เป็นมารดา

<u>นายประสานเดือน บุตรพระยาไพบูลย์สมบัติ</u> มีธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อ สุดาดวง

๒. ธิดาชื่อ ดวงดาว ทั้ง ๒ นี้มารดาชื่อ จงจิตร

<u>นายวาท บุตรพระศรีพิทักษ์ (เวก)</u> มีบุตรธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อ เวียน

๒. บุตรชื่อวงศ์ ทั้ง ๒ นี้มารดาชื่อ มุ้ยเซียง

<u>นายสมมาท บุตรนายสุริยาวุธ (สังข์)</u> มีธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อ ชัชศรี มารดาชื่อปราณี

<u>คุณสมัย ธิดานายสุริยาวุธ (สังข์)</u> เป็นภรรยานายป่านจิต อเนกวณิช มีบุตรคือ

๑. บุตรชื่อ สุปรีชา

ผู้สืบสกุลชั้น ๖ ทั้งหญิงชาย สายท่านเจ้าคุณอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดา นับเป็นชั้น ๗ (เท่าที่สืบทราบ) ดังนี้

<u>คุณสดับ ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ</u> เป็นภรรยาพระสุนทรวาจนา (สุนทร สาลักษณ์) มีธิดา

๑. ธิดาชื่อ สิดา สาลักษณ์

<u>หลวงเมธินฤปกรณ์ (สดวก บุนนาค) บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ</u> มีบุตรธิดาดังนี้

๑. บุตรชื่อ สมหวัง เป็นข้าราชการกรมตำรวจ

๒. ธิดาชื่อ ฉายแสง

๓. ธิดาชื่อ แจรงจันทร์

๔. ธิดาชื่อ วัณณนา

๕. บุตรชื่อ ธราพร

๖. บุตรชื่อ ขจรศักดิ์

ทั้ง ๖ นี้คุณสมาน บุนนาค ธิดานายสุริยาวุธ เป็นมารดา

คุณสดม ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยาพระสุนทรวาจนา (สุนทร สาลักษณ์) มีบุตร คือ

๑. บุตรชื่อ คุสิต สาลักษณ์

คุณแสงเดือน ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยานายพิชัย บุนนาค มีบุตรธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อ สุชาวดี

๒. บุตรชื่อ อัครเดช

นายยุคำเดช บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ธิดาชื่อ พันธุ์ศรี

๒. ธิดาชื่อ สุพรรณี

๓. บุตรชื่อ เสดาะ

๔. ธิดาชื่อ สุรัสวดี

๕. บุตรชื่อ สุรเดช

๖. บุตรชื่อ สุรศักดิ์

ทั้ง ๖ นี้ คุณสุพร ธิดา พ.ท. พระบัญญัติ รัตนโกศ เป็นมารดา

พระยาอิศราธิราชเสวี (เลื่อน บุนนาค) บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดาดังนี้

๑. บุตรชื่อ ละล่อง

๒. บุตรชื่อ ละลิ่ว

๓. ธิดาชื่อ ลีลา เป็นภรรยา ร.อ. นายแพทย์ ชัยพร เทพบัญญา

๔. บุตรชื่อลิ่วละล่อง

๕. บุตรชื่อ ล่องละลิ่ว

ทั้ง ๕ นี้ คุณหญิงเอิบ ธิดา พระยาอายาพลนิกร เป็นมารดา

๖. ธิดาชื่อ ลลิดา

๗. บุตรชื่อ ลอยเลื่อน

๘. บุตรชื่อ เลื่อนลอย ทั้ง ๓ นี้มารดา ชื่อ พอเหมาะ

๙. ธิดาชื่อ ลินดา มารดาชื่อ พิน

คุณเยือน ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยานายชม โปยยานนท์ มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ธิดาชื่อ ชนาทิพย์

๒. บุตรชื่อ ชัยยันต์

นายแพทย์ยนต์ บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดาดังนี้

๑. ธิดาชื่อ ยาหยีศรีเฉลิม

๒. บุตรชื่อ อนุยนต์ ทั้ง ๒ นี้ คุณเฉลา จ่างตระกูล เป็นมารดา

๓. ธิดาชื่อ ฝรั่งซิน มารดาชื่อ เอ็มมา

๔. บุตรชื่อ อนันต์ มารดาชื่อ กาหลง

นายยันต์ บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรธิดาดังนี้

๑. ธิดาชื่อ หยาดทิพย์

๒. บุตรชื่อ สิทธิเดช ทั้ง ๒ นี้ คุณสมสนิท จิตต์ไพศาล เป็นมารดา

นายยศ บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ มีบุตรดังนี้

๑. บุตรชื่อ เยี่ยมมโนภพ คุณน้อม อักษรานุเคราะห์ เป็นมารดา

คุณยุวดี ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยานายบุญประสิทธิ นวลแข มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ธิดาชื่อ ศิริลักษณ์

๒. บุตรชื่อ วิโรจน์

๓. บุตรชื่อ โมทนา

คุณผดุง ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็นภรรยา หลวงจรัสการคุรุกรรม (จรัส บุนนาค) มีบุตรธิดาดังนี้

๑. ธิดาชื่อ จรินทร เป็นแพทย์ศาสตร์บัณฑิตย์

๒. ธิดาชื่อ สมรศรี เป็นพาณิชย์ศาสตร์บัณฑิตย์

<u>คุณเผดียง ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ</u> เป็นภรรยาหลวงชัยอัศวรักษ์ (ชัย แสง ชูโต) มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. บุตรชื่อ ชูดวง

๒. ธิดาชื่อ สุคัชนีวรรณวิไล ~~ธิดาพระยาพระวินิจบุรลิขิต ร.น.~~

<u>นายเผดิม บุตรเจ้าพระยาพิชัยญาติ</u> มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ธิดาชื่อ ผกาแก้ว

๒. ธิดาชื่อ ผุสดี

๓. ธิดาชื่อ มณีดวง ทั้ง ๓ นี้ คุณผกาย โชติกเสถียร เป็นมารดา

<u>คุณกัญจนา ธิดาเจ้าพระยาพิชัยญาติ</u> เป็นภรรยา น.ท. ตัปนวงศ์ ขุนนาค ร.น. มีบุตรธิดาดังนี้

๑. ธิดาชื่อ ฐิติมดี

๒. ธิดาชื่อ นรีรัตน์

๓. บุตรชื่อ ภัฏฏรการณ์

<u>นายเดือน บุตรพระยาประเสนชิต ฯ</u> มีบุตรธิดาดังนี้

๑. ธิดาชื่อ เดือนฉาย

๒. บุตรชื่อ เดชา

๓. บุตรชื่อ คนุช

๔. บุตรชื่อ ชชุร

ทั้ง ๔ นี้ คุณเยาวมาลย์ ธิดาพระยาอนุรักษ์โกษา (ประเวศ อมาตยกุล) เป็นมารดา

๕. ธิดาชื่อ ดารา มารดาชื่อองเครอา

<u>นายเดิน บุตรพระยาอรสุมพลาภิบาล</u> มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ธิดาชื่อ ยิ่งลักษณ์

๒. ธิดาชื่อ บวงใจ

๓. ธิดาชื่อ เยี่ยมจิตต์

๔. บุตรชื่อ ดำเนิน

๕. ธิดาชื่อ ครินทร์ ทั้ง ๕ นี้ มารดาชื่อ [illegible]

<u>คุณยินดี ธิดาพระยาอรสุมพลาภิบาล</u> เป็นภรรยานายสง่าศรีเพ็ญ มีบุตรธิดาดังนี้

๑. ธิดาชื่อ สุวรรณี

๒. ธิดาชื่อ สุชาดา

๓. ธิดาชื่อ สุจิตรา

๔. ธิดาชื่อ สุรีรัตน์ (ถึงแก่กรรม)

๕. ธิดาชื่อ สุรัสวดี

๖. บุตรชื่อ สุชาติ

๗. บุตรชื่อ สุเมธ

๘. ธิดาชื่อ รัตนพร

<u>คุณดุริยางค์ ธิดาพระยาอรสุมพลาภิบาล</u> เป็นภรรยา ร.อ. ประจิม สโรภาส มีธิดาคือ

๑. ธิดาชื่อ เบ็ญจมา

<u>นายต้อน บุตรพระยาอรสุมพลาภิบาล</u> มีธิดาคือ

๑. ธิดาชื่อ เรวดี มารดาชื่อละม้าย

<u>คุณอิง ธิดาพระยาอรสุมพลาภิบาล</u> เป็นภรรยานายเอกกมล แก้วผลึก มีบุตรคือ

๑. บุตรชื่อ บวรมงคล

<u>นายเด็ดดวง บุตรพระยาเสถียรฐาปนกิจ</u> มีบุตรธิดาคือ

๑. บุตรชื่อ นพดล

๒. ธิดาชื่อ ดรรชนี ทั้ง ๒ นี้ ม.ร.ว. หญิง นภาจรี เป็นมารดา

คุณดวงวิภา ธิดาพระยาเสถียรฐาปนกิจ เป็นภรรยา ม.ล.สมศักดิ์ กำภู มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. ธิดาชื่อ อาภรณี

๒. บุตรชื่อ ภูริธร

นายพิมล บุตรพระนิตินัยประสาน มีบุตรธิดาดังนี้

๑. บุตรชื่อ นิติเวท

๒. บุตรชื่อ คุยดี

๓. ธิดาชื่อ ขุษยากร

๔. ธิดาชื่อ รจนาพร

๕. ธิดาชื่อ พัชรี

ทั้ง ๕ นี้ ม.ร.ว. หญิง ขุษกร เป็นมารดา

คุณเวียน ธิดานายวาท บุนนาค เป็นภรรยา พล.ตรี ม.ล.โอสถ ธินกร ณ อยุธยา บุตรธิดาดังนี้

๑. ธิดาชื่อ รจิรา

๒. บุตรชื่อ เพิ่มสวัสดิ์

๓. บุตรชื่อ พลพัฒน์

๔. บุตรชื่อ ประมณฑ์

นายวงศ์ บุตรนายวาท บุนนาค มีบุตรธิดาดังนี้

๑. ธิดาชื่อ วัชรี

๒. ธิดาชื่อ แววตา

๓. ธิดาชื่อ ช่อช้อย

๔. บุตรชื่อ ชูวงศ์

๕. ธิดาชื่อ วิชุลลดา ทั้ง ๕ นี้ มารดาชื่อ ช้อง แก่นอบเชย

ผู้สืบสกุลชั้น ๗ สายท่านเจ้าคุณอิศรานุภาพ (เอี่ยม) มีบุตรธิดาเป็นชั้น ๘ ดังนี้

นายละล่อง บุตรพระยาอิศราธิราชเสวี (เลื่อน) มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. บุตรชื่อ โกมเกศ

๒. บุตรชื่อ กุลย์เกศ

๓. ธิดาชื่อ จุ๋งจิ๋ง ทั้ง ๓ นี้มารดาชื่อ มัลลิกา โมชดารา

คุณลีลา ธิดาพระยาอิศราธิราชเสวี (เลื่อน) เป็นภรรยา ร.อ. นายแพทย์ ชัยพร เทพบัญญา มีบุตรธิดา ดังนี้

๑. บุตรชื่อ พรชัย

๒. ธิดาชื่อ....

นายสมหวัง บุตรหลวงเมธีนปกร (สดวก) มีธิดา คือ

๑. ธิดาชื่อศันสนีย์ มารดาชื่อ มิวเรียล

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การพิมพ์พาณิชย์
ข้างกระทรวงมหาดไทย พระนคร
นายชื้น แจ้งคำขำ
ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา พ.ศ.๒๔๙๗